Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНУУДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-һээ гарана | № 198 (17321) | 1986 оной августын 28, четверг | Сэн 3 мүн.

ТАРЯА ХУРЯАЛГА—86

ХАЛУУН ХҮСЭЛ

ҮҮСХЭЛ ГАРГАҺАН АЖАХЫҺАА ХЭГДЭҺЭН РЕПОРТАЖ

Алтан таряан баялигаймнай эхин, ажабайдалаймнай һүр һүлдэ гээшэ гэжэ хүдөөгэй ажалшад дэмы хэлсэдэггүй. Эгээл тиимэһээ ургаса хуряалгын халуун хаһада хүнүүд амарха сагаа, унтаха нойроо мартажа, хүсэ хүлһэеэ гамнангүй хүдэлдэг ха юм.

Һаяхан Борьёогой совхозой таряалан дээгүүр ябахадаа, тэндэхи таряашад, механизаторнуудай хүдэлжэ байһые харахада, эдэ бүгэдын удхые һайн ойлгохоор байгаа һэн.

Ажахын түбэй таряанай тоог дээрэһээ эхилжэ, ургаса хуряалгын халуун ажалай амисхаал мэдэгдээдхинэ. Эндэ шэнэ таряанай алтан шара обоонууд хаа хаанагүй тобойлдоно.

— Одоол үдэр һүниие мэдэнгүй хүдэлхэ сагнай ерээ. тэргэ руу тэрэнээ гоожууламсаараа саашаа дабшана. Эгээл энээхэн зуурань дүршэлтэй комбайнер Николай Викторович Черкасовтай хөөрэлдэжэ үрдибэбди.

— Ямаршье жэлдэ таряа хуряалгын үедэ һали-боли хүдэлхын аргагүй байдаг. Тиигээдшье мүнөө жэлдэ ургасаяа богони болзорто, заахашье гээлтэгүйгөөр хуряаха, гүрэндэ таряа ехээр худалдаха гэжэ шэнэ уялга абаад, республика соо социалис мүрысөө дэлгэрүүлхэ үүсхэл гаргаад байхадаа, бүрил габшагай шангаар, харюусалга ехэтэйгээр хүдэлхэ болоно бшуубди, — гэжэ комбайнер хэлэнэ.

— Энэ жэлдэ хэды шэнээн таряа сохихо уялгатайбта?

— Нёдондо 6 мянган центнер таряа сохёо һэм. Байгша ондо тэрээнһээ үшөөшье ехэ ороохо бункертаа оруулха һанаатайб. Теэд бусад нүхэдни баһал тиимэ зорилготой ааб даа. Тиимэһээ хүн бүхэнэй 5—6 мянган центнерһээ ехэ таряа сохихонь бэрхэтэй. Теэдшье тэрэ гол зорилгомнай бэшэ. Харин бултадаа үдэр бүхэндэ үндэр бүтээсэтэйгээр хүдэлжэ, бухы таряагаа шадаал һаа, богони болзорто, һайнаар абахын түлөө оролдонобди. Юуб гэхэдэ, бидэ хамтын подрядаар хүдэлнэ ха юмбибди,— гэжэ Николай Викторович хэлэнэ.

— Хэды центнер таряа сохёод байнат?

— Недели хүрэхэгүй саг соо 1350 центнер ороохо сохёоб, — гэжэ тэрэ харюусана.

Баалнуудые суглуулан сохидог комбайнернууд бултадаа шахуу иимэ һайн үрэ дүнгүүдые туйланхай. Жэшээлхэдэ, Василий Тогочеев, Дамир Гильмединов, Евгений Чагдуров гэгшэд тус тустаа 1100 центнерһээ 1400 центнер хүрэтэр таряа бункерһаа гаргаа.

Эндэ 12 комбайн хүдэлжэ, үсөөхэн үдэр соо 1600 гаран гектарта таряа хуряаба.

— Байгша ондо манай бригада 4132 гектарай таряа хуряажа, 52 мянган центнер ороохо абаха ёһотой юм. Сагай уларилай һайн бэшэ байгаашье һаань, ехэнхи таряагаа эршэмтэй технологиин ёһоор тарижа ургуулһанаймнай ашаар муу бэшэ ургаса абтажа байна. 1000 гаран гектар сэбэр паар дээрэ локальна аргаар минеральна үтэгжүүлгэ оруулагдаһан, эрхим шанартай үрэһэнэй таригдаһан, ургасынь хойноһоо һайнаар харууһалагдаһан дээрэһээ тэндэһээ гектарай 20—22 центнер таряан абтана. Бүхы хүсэеэ, арга боломжоёо элсүүлэн, хүдэлмэриин 18 үдэр соо таряагаа сүм хуряажа абаха зорилготойбди. Мүнөө бүхы ургасын 80 гаран процентнь хадагдаад байна. Тиихэдээ хуряалгаяал шамдуулха болонобди,— гэжэ В. Ж. Ширеторов хэлэнэ.

Гадна таряа хадалга дээрэ баһал залуу комбайнернууд Михаил Дроздов, Сергей Октябрьский, Василий Лукьянов, Сергей Шелапугин гэгшэд магтаалтай хүдэлнэ.

Һаадгүйгөөр, бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллахын тула комбайнуудта техническэ харууһа хэхэ, байра дээрэнь заһабарилха, тоһо, түлишээр хангаха, механизаторнуудые хээрэнь эдеэлүүлхэ гэхэ мэтэ хэрэг һайнаар эмхидхэгдэнхэй.

Юрэдөө хуряалгын бүхы ажалай нарин нягтаар эмхидхэгдэһые, хүнүүдэй бултадаа үнэн зүрхэнһөө оролдон хүдэлжэ байхые харахадаа, эндэхид урдаа табиһан зорилгоёо амжалтатайгаар бэелүүлхэ гэжэ этигэнэбди.

Хура бороогой орожо һаатуулаагүй һаань, комбайнернууд үглөөнэй 9—10 часһаа һүниин 2—3 час болотор зогсонгүй ябана ха юм. Сүүдхын 6—7 мянган центнер ороохон тоог дээрэмнай бууна. Тэрэниие удаан хэбтүүлэнгүй хиидхэхэ, сэбэрлэхэ, хатааха, гүрэндэ тушааха, үрэһэ хүрэнгэдэ хааха хэрэгтэй. Ургаса хуряалгын һая эхилээд байбашье, эндэмнай 30 гаран мянган центнер таряан ороод байна. ЗАП, КЗС түхэлэй ехэ агрегадууд, мүн ОВП түхэлэй машинанууд минуташье зогсоогдонгүй, — гэжэ эндэхи таряанай тоогые даагша М. И. Халецкая хэлэнэ.

— Энэ жэлдэ ургасамнай яахын аргагүй түргэнөөр эдеэшэжэ мэгдэхээбэ. Юуб гэхэдэ, бүхэли июль соо, мүн августын түрүүшын хахадташье бороо ороогүй, наран шангаар шаража, таряа ехээр шарлуулаа. Тиимэһээ мүнөө ургасаяа шадаал һаа, түргэнсэр хадажа баал болгохо, тэрэнээ удаан хэбтүүлэнгүй хуряаха, сохихо ушартай болонобди,— гэжэ совхозой тракторно-таряан ажалай 2-дохи бригадын хуряалгын комплексые даагша залуу агроном Владимир Ширеторов хэлэнэ.

Урдахи ехэ харюусалгаяа, тохёолдоһон байдалые ойлгоһон механизаторнууд болон комбайнернуудынь баһал бүхы мэргэжэл шадабаряа, хүсэл эрмэлзэлээ гаргажа хүдэлнэ гэхээр.

Агрегадууд халта зогсожо, дүтэ байһан трактораай ехэ

М. НАМЖИЛОВ.

Зэдын район.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. Таряа хададаг агрегадуудай комбайнернууд (зүүн гарһаа) М. Дроздов, С. Октябрьский, С. Шелапугин. 2. Дүршэлтэй комбайнер А. Г. Гильмединов хажуудаа һургуулиин һурагша Раиф хүбүүгээ абаад хүдэлнэ. 3. Совхозой таряанай тоог дээрэ хүлгоотэй.

Авторай фото.

ЭБ НАЙРАМДАЛАЙ ЖАГСААЛДА

М. С. Горбачевой Совет телевиденеэр хэһэн Мэдүүлгэ соо найруулагдаһан СССР-эй политическэ шухала үүсхэлнүүдые дэмжэхыень уряалжа, августын 23-да болоһон олониитын жагсаалнууд болон дайн дажар буруушаалгын митингнүүдтэ хабаадагшад дэлхэйн ниислэл хотонуудай хүн зондо хандаһан байна. Газар дэлхэйе дайнай аюулһаа абарха гэһэн һайн һайхан дура хүсэлөө гэршэлэн харуулхын тула олон мянган москвагайхид колонноннуудта жагсажа, үйлсэдэ гараа. СССР-эй ВДНХ, Лужнигууд, «Олимпийский» спорткомплекс, М. Горькиин нэрэмжэтэ соёлой ба амаралтын түбэй парк тээшэ тэдэнэр дабшаа. Хүдэлмэришэд болон гэрэй эзэн эхэнэрнүүд, эрдэмтэд, уран зохёолшод, артистнууд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд болон алба хаагшад, ветеранууд ба залуушуул жагсаалда ябаа. Энэ сэдьхэл доһолгомо амгалан жагсаалда хабаадангүй үлэһэн гэр бүлэ байгаагүй.

Бүхы совет хүнүүдэй сэдьхэл бодолые, нэн түрүүн амгалан тайбан байдал, хүн түрэлтэнэй ерээдүй тухай анхарал оролдолгын түлөө Ленинскэ партидаа талархалаа москвагайхид элирхэйлэн харуулаа. Ядерна тэһэлэлгэнүүдые хорихо болзорые һунааха тухай СССР-эй шиидхэбэри болбол тэрэнэй бэелүүлдэг эб найрамдалай болон уласхоорондын харилсаа холбооной залан шууд политикын үнэншэмэ гэршэ болоно.

Митингдэ хабаадагшад дэлхэйн ниислэл хотонуудай хүн зондо хандаһан Хандалга баталан абаа. Буу зэбсэг үрдилдэн бүтээлгые хамтынгаа хүсөөр болюулха, манай газар дэлхэйе ядерна тэһэрэлгэнүүдһээ абарха, ядерна тэһэрэлгэнүүдые гансал талаһаа болюулха шиидхэбэриие олон талын болгохо хэрэгтэй гээд Хандалга соо онсолон тэмдэглэгдэнэ.

— Эб найрамдалай хэрэгые хамтынгаа хүсөөр аршалан хамгаалхые уряалжа, түби дэлхэйн бусад гүрэнүүдэй ниислэл хотонуудай хүн зондо москвагайхидай үмэнэһөө хандажа, жагсаал эмхидхэхэ бодол ажалша коллективүүдтэ совет шэнэ үүсхэлнүүдые һайшааһан митингнүүд дээрэ мүндэлһэн байна,— гэжэ Моссоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ В. Т. Сайкин ТАСС-ай корреспондентдэ хэлэһэн байна. Моссоведтэй хамта Москвагай Эб найрамдал хамгаалха комитет, МГСПС, Дайнай ветерануудай совет, комитедэй Москвагай секци, Совет эхэнэрнүүдэй комитет, хотын Залуушуулай эмхинүүдэй комитет, Эб найрамдалай совет жасын Москвадахи отделени тэрэниие дэмжэһэн байна.

(ТАСС).

АБЬЯАСТАЙ АЖАЛААРАА ХАРЮУСАХАБДИ

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь М. С. Горбачевой Совет телевиденеэр хэһэн Мэдүүлгые ехэл анхаралтайгаар, зүрхэ сэдьхэлээ хүдэлгэн шагнаба гээшэб.

Ядерна буу зэбсэгэй ямар ехэ уршаг түбэг ушаруулха, газар дэлхэйдэ, хүн түрэлтэнэй ажабайдалда али зэргын ехэ хохидол, хёморол татаха байһыень бидэ бүгэдэн һайн мэдэнэбди. Энэ илангаяа бидэндэ, Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай жэлнүүдтэ немец фашизмда эсэргүү шанга тэмсэлдэ хабаадалсаһан, илалта туйлалсаһан хүнүүдтэ бүришье һүрөөтэйгөөр үзэгдэхэдэл гэнэ. Дайн сэрэг дахинаа бү ушарһай даа, американ засаг захиргаанай дээрмэшэ шунахай һэдэлгые гүламта соонь һүнөөхын түлөө тэмсэл бүри хүсэтэйгөөр үргэдэһэй даа гэһэн бодолһоо заахашье хахасахын аргагүй байдаг.

Манай парти, Совет правительство дайгүй, амгалан тайбан, энхэ жаргалта байдалай түлөө али зэргын ехэ оролдолго гаргана гээшэб! Һүрхэй сэсэн бодол, үг зорилго, холын хараата политика мүн гэжэ бидэ, хүдөөгэй ажалшад, гүн сэдьхэлһээ мэдүүлнэбди. Зүгөөр энэ оролдолгыень миил үгөөрөө дэмжэхэ бэшэ, тэрээндэнь бодото ажал хэрэгээр харюусаха уялгатайбди.

Мүноо хүдөө нютагуудай ажалша коллектив бүхэндэ арбан хоёрдохи табан жэлэй түсэб, абаһан социалис уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэхэ үндэһэ һуури байгуулхын түлөө ехэ хүдэлмэри ябуулагдажа байна. Малай тэжээл бэлэдхэлгэһээ, ургуулһан ургасаяа дууһан, гээлтэдэ оруулангүйгөөр хуряажа абалгаһаа шухала хэрэг эгээ мүнөө үедэ үгы байна. Тиимэһээ Анаагай совхозой ажалшад ехэ багагүй, хүгшэн залуугүй таряа хуряалгада, силос болон сенаж даралгада тон шударгыгаар ябажа байна.

Энэ жэлдэ, жэшээнь, манай отделениин хонишод өөһэдынгөө хүсөөр, өөһэдынгөө харууһалдаг хонидто, ерэхэ жэлэй шэнэ түлдэ бардам хүрэхэ үбһэ сабшажа абаха гэжэ шиидээд, үбһэшэдэй тусхай звено эмхидхээ һэн. 670 гектар сабшалан даажа абачхай. Тэрээн дээрэһээ адаг дүрбэ мянган центнер үбһэ сабшаха даабаритай.

Манай хонишод үбһэшэдэй звеногой хүдэлмэриие һайн гэлсэдэг. Нээрээшье бараг лэ даа. Үбһэ хуряалгын үедэ ходо нарата халуун үдэрнүүд тогтожо, ажалнай ехэ урагшатай ябажа байна. Иимэ үедэ шанар юундэ муудаба гээшэб. Һүүлэй мэдээгээр манай үбһэшэд 4,3 мянган центнер үбһэ һурилэнхэй байгаа һэн. Энэ хүдэлмэримнай үргэлжэлһөөр. Хонишод Цыренбазар Генинов, Содном Тыкшеев, Бадма Чимитов, Дагба-Доржо Чимитов, механизаторнууд Семен Бильдавский, Будожап Вэнзатов гэхэшэлэн тон оролдосотойгоор хүдэлнэ.

Юрэдөө М. С. Горбачевой Мэдүүлгые телевиденеэр дамжуулхыень хараһан, радио шагнаһан, газетэ дээрэ уншаһан хүн бүхэн нам шэнги сэдьхэлээ хүдэлгэһэн лэ байха. Тэрэ Мэдүүлгые манай звеногой гэшүүд халуунаар дэмжэнэ.

Ж. БАЗАРОВ,
ажалай ба дайнай ветеран,
совхозой хүдэлмэришэн.
Хориин район.

Хүдөө ажахын шэнжэлэл

ЗОХИХО ХЭМЖЭЭНҮҮДЫЕ АБАХА

КПСС-эй XXVII съездын болон удаадахи Пленумүүдэй түүхэтэ шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь сүм бэелүүлхын тула социалис мүрысөөндэ оролсоһон республикымнай колхоз, совхозуудай малшад, һаалишад, хонишод болон шубуушад зунай һарануудта эдеэ хоолой шухала продуктнуудые улам ехээр үйлэдбэрилжэ гүрэндэ тушаахын түлөө бүхы арга шадабаряа элсүүлнэ. Буряадай Статистическэ управлениин согсолһон тоо, мэдээнүүдые зэргэсүүлэн харахада, республикымнай районууд байгша оной эхинһээ хойшо гүрэндэ мяха тушаахаар хараалагдаһан гурбан кварталай түсэбые 62 процентдэ хүргөөд байна. Малай тарган мяха тушааха талаар Хойто-Байгалай, Түнхэнэй, Ивалгын, Загарайн районууд урагшатай. Юһэн һарынгаа даабариие сүм дүүргэһэн Хойто-Байгалай районой ажахынууд үнгэрһэн хахад һарын туршада 107 тонно малай мяха тушаагаа. Кабанскын район энэ хугасаа соо 328 тонно мяха бэлэдхэһэн байна. Мүн Загарайн районой колхоз, совхозууд 15 хоногой туршада 138 тонно мяха бэлэдхэлэй пунктда эльгээһэн байха юм.

Мүнөө үедэ районуудай ажахынуудта хурьгадые, хонидые шахан таргалуулха хаһа дүүрэнтэжэ байна. Тиихэдэ холын бэлшээридэ абаашагдажа, бэлшээн таргалуулагдажа байһан һүрэг мал үбэлжөөнэйнгөө байрада бусаагдажа захалаа. Ажахын мэргэжэлтэд мүнөө гүрэндэ тушаахаар малаа һүрэгһөө амяарлахадаа, шэгнүүрыень хараада абаха болоно. Бага шэгнүүртэй, туранхай, үбшэн мал мяханай комбинадта тушаагшад хэзээдэшье гарза хохидолдо орохо болоно.

Байгша оной августын 16-най байдалаар, Зэдын, Сэлэнгын, Хяагтын районууд мяха гүрэндэ тушааха гурбан кварталайнгаа түсэбые хахадлаашьегүй байһаар. Үнгэрһэн хахад һарын туршада Баргажанай районһоо ойрдоол 6 тонно, Хурамхаанай районһоо — 13, Сэлэнгын районой ажахынуудһаа 23 тонно малай мяхан тушаагдаа гэхэ гү, али туранхай, гарзалха туйлдаа хүрэһэн үбшэн үлбэр бэетэй мал бэлэдхэлэй пунктда эльгээгдээ.

Үнгэрһэн найман һара хахадай туршада республикымнай районууд һү һаажа гүрэндэ тушааха гурбан кварталайнгаа түсэбые 90 процент дүүргээд байна. Сагаан эдеэ бэлэдхэхэ юһэн һарынгаа даабариие Баргажанай, Бауntын, Хойто-Байгалай районууд үлүүлээ. Юрэнхы дээрээ һү гүрэндэ тушааха түсэбэй дүүргэлтэ амжалтатайгаар бэелүүлэгдэжэ байна. Һүүлэй хахад һарын туршада Бэшүүрэй, Мухар-Шэбэрэй, Түнхэнэй, Ивалгын, Зэдын районуудай ажахынуудта нёдондоной энэ үеынхиһөө ехэ продукци худалдагдаа. Тиин тэһээ Баунтын, Захааминай, Кабанскын, Хэжэнгын, Ахын, Хориин районуудта гүрэндэ һү тушаалга нёдондоной энэ үеынхиһөө хараа байса доошолоо.

Республикымнай шубуушад үндэгэ тушааха юһэн һарынгаа түсэб 86 процентдэ хүргэбэ. Һүүлэй 15 хоногой туршада Ивалгын шубуушад үндэгэ бусадһаа ехээр тушаагаа.

Хонидой нооһо тушааха хаһа үргэлжэлһөөр. «Сагаан алтан» хуряаха хүдэлмэриин үни дүүрэһэншье һаань, Загарайн районой ажахынууд хонидойнгоо нооһо тушаахала яаранагүй. Үнгэрһэн 15 үдэрэй туршада Захааминай, Түнхэнэй районуудһаа нооһон багаар гэхэ гү, али 38—44 центнер (сэбэр утаһаар тоолоходо) «сагаан алтан» тушаагдаа. Мүноо саг хүлеэхэгүй, «сагаан алтаяа» складууд соогоо хадагалаад, автомашинагүйбди гэһэн шалтагаар гар һула һуунгүй түргэн тушаахыел оролдохо хэрэгтэй. Эндэ юун гэжэ тобшолол хэлтэйб гэбэл, хонидой нооһо хайшаржа тушааха ажалаа эхинһээ муугаар эмхидхэжэ унжагайруулһан эдэ районууд мүнөө хүрэтэрөө урагшагүйдэһөөр. Абтаһан нооһоёо тэрэ дороо илгажа сэбэрлээд тушааһан байбал, мүнөө таряа хуряалгын эхилһэн үедэ иимэ гасаланда орохогүй байгаа.

Уданшьегүй намарай эхин —сентябрь һара гарахань. Тиин юһэн һарынгаа, мүн жэлэйнгээ түсэб амжалтатайгаар дүүргэхын тула ажахынуудай малшад, хонишод үүсэлэгдэхэ малаа шэмэ шанартай тэжээлээр шахан таргалуулжа, шэгнүүрыень заабол нэмээхэ хүдэлмэри ябуулха уялгатай. Тиихэдэ һаалишад болон һаалиин фермэнүүдэй хүдэлмэрилэгшэд ногооной хагдаржа захалһаниие хараада абажа, һүрэг үнеэдтээ тэжээл шанаржуулан бэлдэжэ үгэхөөр тэжээлэйнгээ бүхы цехүүдые хүдэлгэжэ захалха болоно. Тобшолбол, эдэ үдэрнүүдтэ адууһа малайнгаа ашаг шэмые доошолуулхагүйн тула зохихо бүхы хэмжээнүүдые абаха хэрэгтэй.

РЕСПУБЛИКЫН РАЙОНУУДТА ГҮРЭНДЭ МАЛ АЖАЛАЙ ПРОДУКТНУУДЫЕ ТУШААХА 9 ҺАРЫН ТҮСЭБЭЙ ДҮҮРГЭЛТЭ ТУХАЙ

1986 оной августын 16-най мэдээн

(Түсэбэй дүүргэлтэ процентээр)

Районууд	Мяхан	Һүн	Үндэгэн	Ноохон
Баргажанай	53	104	—	71
Баунтын	67	108	—	—
Бэшүүрэй	62	95	—	30
Зэдын	43	87	135	85
Яруунын	59	93	—	29
Загарайн	80	93	188	3
Захааминай	45	87	—	84
Ивалгын	82	95	81	41
Кабанскын	73	83	110	—
Хэжэнгын	52	8	—	44
Хурамхаанай	61	94	—	91
Хяагтын	46	93	—	60
Мухар-Шэбэрэй	58	91	—	67
Ахын	5	67	—	93
Прибайкалиин	67	[illegible]	—	—
Хойто-Байгалай	112	[illegible]	—	—
Сэлэнгын	46	89	—	76
Тарбагатайн	71	81	—	24
Түнхэнэй	92	95	—	16
Хориин	53	90	128	89
Республика бүхыдөө:	62	90	86	65

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

КОММУНИСТЫН НЭРЭ ХҮНДЭ

ДИРЕКТОРЭЙ ХЭРЭГ БА ОРОЛДОСО

КПСС-эй ЦК-гай апрелиин (1985 он) Пленумэй болон партиин XXVII съездын шиидхэбэринүүд ажалай эдэбхи хүгжөөлгэдэ шэнэ элшэ хүсэ нэмээбэ, ажахы эрхилэлгын оньһо үндэһөөрнь шэнэдхэн хубилгаха эрхэ нүхэсэл байгуулба. Зүгөөр жиирэй хүдэлмэришэнһөө эхилээд, хүн бүхэнэй ухаан бодолдо, ажабайдалда энэ шэнэ ольһоной шэнгэн нэбтэрээд байгаал хада эрид хубилалта туйлагдаха байна бшуу. Энэ ушарта хүтэлбэрилэгшын, партиин хүдэлмэрилэгшын холын бодол, зорилгой ажал ябуулга шиидхэхы үүргэ дүүргэхэ зэргэтэй. Ажалша коллективые зүб замаар хүтэлбэрилгэһөө колхоз гү, али совхозой урда табигдаһан зорилго урагшатайгаар бэелүүлэгдэхэ гэһэн тобшолол уридшалан хэмээр байна.

Энээгээр болоходо Туранай совхозой директор Илья Садаевич Маншеевэй эмхидхэхы, хүтэлбэрилхы дүршэл, оюун бэлиг бодото жэшээ боломоор гэжэ һанагшаб. Иимэ харюусалгатай тушаалда дэбжүүлэгдэһээр оройдоол гурбан жэл болоо. Залуу мэргэжэлтэ, коммунист И. Маншеев түрүүшын үдэрһөө алибаа бэрхэшээлһээ огто тунхарингүй, тон шуналтайгаар хүдэлжэ эхилһэн юм. Эгээл түрүүн мал ажалда анхаралаа хандуулаа. «Малай ашаг шэмэ дээшэлүүлхын, гарзалуулхагүйн тула ганса бардам хүрэхэ тэжээлтэй байха бэшэ, харин үшөө малай һайн байрануудые бариха шухала хаш»,— гэжэ хэлэдэгынь тон холын хараатай бодол байшоо.

Үнэхөөрөөшье, совхозой малай олонхи байранууд хуушарһан, һандарха туйлдаа хүрэһэн байгаа. Сабшалан дээрэһээ үбһэн багаар абтадаг һэн. Ушар тиимэһээ залуу хүтэлбэрилэгшэ-коммунист нэгэтэ бэшэ малай тэжээлэй бата найдамтай үндэһэ һуури байгуулха тухай асуудал партийна, хүдэлмэришэдэй суглаануудай дээрэ табидаг болобо. Юрэдөө мал ажалда, газар элдүүрилгэдэ анхаралаа онсо хандуулдаг болохые, эдэ гол шухала һалбаринуудые эрхилэгэ гурим шэнэдхэн хубилгаха шухала болоо гэһэн бодолоо нүхэдтөө ойлгуулхые яһала оролдоһон байна. Зүб юумэнэй хэлэгдэхэдэ, хэн арсаба, буруушааба гээшэб?

1983 оной май һэн. Илья Садаевичта совхозой директорээр хүдэлхые дурадхаба. Тиихэдэнь «Залуудаха байнаб даа, бирахалгүй хаб», — гэхэдэнь, «Ши эрдэмтэй, мэргэжэлтэй хүн байнаш, нютагайнгаа хүнүүдые һайн танинаш, мэдэнэш, коммунист хэ юм ши, энэ тушаалда хүдэлжэ ядахагүйш. Туршахал болоош» гэһэн хөөрэлдөөн партиин райкомдо болоо һэн. Номгон дарүү зантай, һанаһан бодолоо түхандань заатагүй хүргэхэ эрмэлзэлтэй, өөртөөшье, нүхэдтөөшье эрилтэ шангатай байһанаараа түрүүшын үдэрһөө бэеэ харуулжа шадаһан байна. Партийна организацидаа, мэргэжэлтэдтээ, дунда шатын хүтэлбэрилэгшэдтэ түшэглэхэ, найдаха шухала гэһэн бодол тэрэ ходо бариматдаг һэн.

— Туғалайнгаа байра бүри һаяар шэнэлэн заһабарилхаар болоо. Барилгын модо хэрэгтэй соонь бэлэдхэе. Тариһан урагасаяа һайнаар харууһалхые, ургаһан юумэеэ дууһан хуряажа абахые оролдоогүйдэ аргагүй. Юрэдөө, коммунист, комсомолец бүхэн харюусалгаяа һайн мэдэхэ, түрүү ябаха үүргээ жэншэдгүй дүүргэхэ уялгатай, — гэжэ дирекциин, парткомой болон профкомой хамтын заседани дээрэ хүтэлбэрилэгшын хэлэһые хэншье мартаагүй байха.

— Зүб лэ юумэ хэлэнэлтэ даа. Газар хахалха, тарилга, хуряалга, заһабарилга, барилга гэхэ мэтые нэгэн доро бүтээжэ шадаха зон болонобди. Хэрбээ үнеэдэй шэнэ байрын барилгые, туғалай хуушан байра заһабарилха хүдэлмэри жэлэй дүүрэтэр дүүргэжэ урдеэгүй хада, юун болохоб? —гээд маргаха хүнүүд бии һэн.

— Үри шэридэ ехээр орожо боломоор хаш. Үнеэхи гарзамнай үшөөл ехэ болохо. Юрэдөө, даб дээрэ малай тэжээлээр ядалдахаяа болижо үзээл даа. Тиигэһэн хойноол барилга хээ һаамнай дээрэ бэшэ юм гү? — гэжэ тэндэ һуугшадай нэгэн дуугараа.

Илья Садаевич хүнүүдэй хэлэһэн үгэ ехэл анхаралтайгаар толгойдоо хадуужа, бодолгото болон һуухадаа: «Иимэл һула эмхидхэлтэй, өөһэдынгөө хүсэндэ найдадаггүй зон гээшэ хабди. Мэргэжэлтэдэй хүдэлмэриин дүршэлые үндэһөөрнь хубилгаха хэрэгтэй болоно. Энээниие бүри мүнөөнһөө эхилээгүйдэ аргагүй»,— гэжэ шиидэнгеэр бодоо һэн.

— Нүхэд, ондоо харгы үгы! Малай байрануудые тон түргэнөөр барижа дууһаха, ашаглажа эхилхэ шухала. Бүхы хүдэлмэриин шанар һайжаруулха, гаргашаяа заабол бага болгохо ёһотойбди. Иигэжэл үйлэдбэриин ашаг үрэ дээшэлүүлхэ хэрэгтэй. Бэеэ һула табяа хадаа юушье бүтээжэ шадахагүйбди. Минии хэлээшые хэн буруушаанаб, гараа үргэгты,— гэхэдэнь хэншье арсажа байһанаа элирхэйлбэгүй.— Зай, тиигэбэл нэгэ хүн шэнгеэр хүдэлжэ эхилэе!— гэжэ Маншеев эридшэгээр хэлээ һэн гэхэ.

Тэрэл үдэрһөө бага сагын хубилалтанууд үзэгдэжэ эхилбэ. Партийна организаци коммунистнуудаа харюусалгатай газарнуудта тааруугаар хубаарилан табиха асуудал шиидхэбэ. Тиигэжэ саг үргэлжын, саг зуурын партийна бүлэгүүдые эмхидхэхэ арга олдобо. Хүтэлбэрилэгшэдэй, мэргэжэлтэдэй хүдэлмэриин хойноһоо шанга хиналта табигдаба. Арадай хинагшадай ажал ябуулга эдэбхижүүлхэ хэрэгтэ горитой анхарал хандуулагдаһан юм.

Хойто жэлынь урданайхида орходоо 4,5 мянган центнерээр ехэ үбһэн сабшагдаба. Олон жэлэй ногоо тариһан газарһаа дүшөөд мянган центнер урагаса хуряагдаа һэн. Туғалай байра түргэнөөр заһабарилаадхиһан байна. Малай хэдэн байра шэнээр бодхоогдобо. Үшөө тиихэдэ техникэ хадагалдаг газар хашаалагдаһан, 10 мянган дүрбэлжэн метр хэмжээтэй оорооһо буулгаха талмай, 300 тонно нойтон үбһэ һүүрсэхэ багтаамжатай склад баригдаһан юм. Иигэжэл совхозой материальна үндэһэ һуури бэхижэжэ эхилһэн хараатай.

Хойто-Голдохи хүн зоной һуудал байдал тушаа һаналаа табяагүйдэ аргагүй ха гэһэн бодол Илья Садаевичай толгойдо бүхөөр хадуугдаа. Тэрэ бодолынь мүнөө болотороо бэелүүлэгдэжэ байна. Тэндэ жэл бүхэндэ 5—6 байрын гэрнүүд баригдана. Гэртэй боложо, түбхинэн һууһан залуушуулай нютагһаа ондоо тээшээ ошохо ябадал үзэгдэхэеэ болинхой. Олон үхибүүдтэй айлнуудта туһалхые директор ехэ оролдодог. Үбһэ үгэхэ, түлеэ асарха гэхэ мэтын туһа хүргэлгэ олоной сэдьхэл баярлуулдаг лэ байха. Жэл бүхэндэ совхозой туһаламжаар олон түрүү малшад курортдо ошожо, бэеэ эмшэлүүлдэг, амардаг болонхой.

Илья Садаевичтай һая уулзахадаа, би иигэжэ хэлээ һэм:

— Түрүүшээр һанаата болоогшо һэмнайт. Буруу юумэ хэжэ байна гээшэ гүб гэжэ хэлэхыетнай мартагшагүйб. Теэд арбан нэгэдэхи табан жэлые жараад мянган түхэригэй олзотойгоор дүүргэһэн байнат. Али зэргын ехэ барилга хэгдээ гээшэб!

— Мэргэжэлтэдэй, дунда шатын хүтэлбэрилэгшэдэй, партком болон профкомой оролдолгоор, тэдэнэй аша туһаар лэ иимэ хубилалта туйлагдаал даа. Хүнүүдэй дунда хүмүүжүүлгын ехэ хүдэлмэри ябуулагдаһан байна. Коммунистнуудай түрүү ябаха, һайн ажалай жэшээ харуулха уялгаяа эрхимээр дүүргэнэ. Хүдэлмэришэднай ехэ абьяастайгаар, эршэтэйгээр ажаллана. Энээхэн дабшасаяа алдахагүй, үшөө хурдадхаха эрмэлзэлтэй байһандань ехэ баярлагшаб,— гэжэ Илья Садаевич миһэрэн, сэдьхэлээ хүдэлгэн хөөрэжэ һуугаа һэн.

Тиигэхэ зуураа ажахын ерээдүйн хүгжэлтэ тухай директор дурдаба. Шэнэ табан жэл соо хахалагдадаг газарай хэмжээн хоёр дахин шахуу үргэдхэгдэхэ, үхибүүдэй саад, малай шэнэ байранууд баригдаха юм. Хойто-Гол һуурин намаглиг газарта оршодог һэн тула зунай сагта, хура бороогоор элбэг жэлдэ түлюур байдалда ородог. «Бурводстройн» ПМК-гай начальник һаяшаг иишэ ерээ һэн. Тосхон соогуур, мүн бусад шухала участогуудта хүрэжэ ошохо табан километр ута харгы бариха тухай үгэсэ ойлголсоһон байна. Тэрэ харгы баригдаа хадаа ехэл һайн хэрэг бүтэхэ бэлэй.

Гэхэтэй хамта районой түб болохо Хэрэнтэй холбодог харгы угаа муу байһаар. Тиимэһээ энээгээр автобус ябуулхын аргагүй. Энэ асуудал шиидхэхын тула горитой ябуулга хэгдэдэг. Теэд урагша абтадаггүй гэжэ директор ехэл һанаагаа зобонги һуугаа һэн.

Һайнаар лэ хүдэлхэ, ниитэ зондо аша туһатай юумэ бүтээхэ гэһэн гүн сэдьхэлтэй хүтэлбэрилэгшын холын хараата бодол хүсэлдэжэ байна. Ажал хэрэгэйнь урагшатай байдагта баярлангүй байхын аргагүйл даа.

Б. СЕМЁНОВ,
Түнхэнэй районой «Саяан» газетын редакторай орлогшо.

СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ П[РЕЗИДИУМ]ГАЙ

УКАЗ

СССР-эй ФИНАНСЫН МИНИСТЕРСТВЫН Э…
БОЛОН ПРЕДПРИЯТИНУУДАЙ ХҮДЭЛ…
СССР-эй ОРДЕН БА МЕДАЛЬНУУДААР …
АРАДАЙ АЖАХЫЕ ФИНАНСИРОВАЛГА…
АМЖАЛТАНУУДАЙНЬ, АРБАН НЭГЭДЭХИ…
ДААБАРИНУУДЫЕ БЭЕЛҮҮЛГЭДЭ НӨӨСЭ…
ҺЭНЭЙНЬ ТҮЛӨӨ ШАГ…

Буряадай АССР
АРАДУУДАЙ ХАНИ БАРИСААНАЙ…

Ендонов Чимит Вампиловичые — Буряад…
нансын министр.

«ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ТЭМДЭГ» ОРДЕ…

Красинская Валентина Ильиничнае—ара…
Мухар-Шэбэрэй районно Соведэй гүйсэ…
таһагые даагша.

«АЖАЛАЙ ГАБЬЯАГАЙ ТҮЛӨӨ» М…

Дышинова Сэсэгма Даржаевнае — Хорин…
рэнэй страхованиин инспекциин ахалагша э…

СССР-эй Верховно Сове…
Түрүүлэгш…

СССР-эй Верховно Сове…
Секретарь Т. М…

Москва, Кремль.
1986 оной августын 8.

ШАГНАЛ

Олон жэлэй туршада аша үрэтэйгөөр ажаллаһанайнь түлөө, түрэһөөр 60 наһа гүйсэһэнтэйнь дашарамдуулан, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиум Улаан-Үдын локомотив-вагон заһабарилгын заводой ахамад металлургын орлогшо Юрий Федорович **Качининие,** Улаан-Үдын локомотив-вагон заһабарилгын заводой техническэ хиналтын таһагай начальнигай орлогшо Федор Дмитриевич Шапхоевые **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаба.

* * *

Республикын экономико болон финансые хүгжөөлгэдэ габьяатай байһанайнь түлөө Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиум Загарайн районһоо РСФСР-эй Финансын министерствын хиналта-шалгалтын управлениин ахалагша хинан-шалгагша Светлана Дымшиевна **Батуевада,** арадай депутадуудай Захааминай районно Соведэй гүйсэдкомой финансын таһагые даагша Цырен Цыдыпович **Николаевта,** Буряадай АССР-эй Финансын министерствын ахамад бухгалтер Лаврентий Тимофеевич **Алексеевтэ «Буряадай АССР-эй габьяата эко[номист»]** …

Коммунист тухай хөөрөөн

ҮНЭН СЭДЬХЭЛҺЭЭ

ТУРААСГАЙ. Тэрэнэй баруун гүбээгэй таряалан тэрэ жэлдэ паар болгогдон хахалагдаа бэлэй. Эхинһээнь урагшаа харгы туласа ута гэгшын зуруудууд татагданхай. Тэрэ үедэ ДТ-54 түхэлэй хүсэ ехэтэй хэдэн тракторнуудай газар хахалан, һубарилдан, ябахань харагдадаг һэн. Плугуудай һандай дээрэ заабол прицепщик һуунхай ябаха.

Тиигэхэ үедэ МТС-үүд колхозуудые хүдөө ажахын машина, техникээр хангадаг, таряа үргүүлдэг, мүн урагаса хуряадаг байһан ааб даа.

ДТ-54 түхэлэй тракторые тракторист Жамьянов Намжилдоржо прицепщик Цырен Доржижапов хоёр ябуулдаг һэн. Тиихэдэ Цырен плугай анзаһануудые һайнаар тааруулжа, зохисотой гүнзэгыдэнь табижа һураһан к.м. МТС-эй участково агроном хахалалгын гүнзэгые шугам барижа хэмжэдэг, дэгнүүлэй хүсэд урбалдуулагдаһые нарин нягтаар шалгадаг бэлэй. Хэрбээ агротехникын эрилтэнүүдые хэн нэгэн механизаторай баримталаагүй байбалнь, тэрэ акт табижа, дахин хахалуулдаг байгаа.

Иимэ шанга эрилтын оршон байдалда газар элдүүрилхэ харюусалгатай ажалай түрүүшын алхамуудые залуухан Цырен хүбүүн хэжэ эхилээ. Энэнь бүхы наһандань хадуугдаһан һургаалынь болоһон юм.

— Цырен, хахалалгын гүнзэгые 22—23 сантиметрһээ бага болгожо болохогүй, ойлгоорой,—гэхэл даа Намжилдоржо.

Тиин Цырен бэрхэ прицепщик боложо, плугайнгаа гайха, шүрэб бүхэниие, тэрэнэй бүдүүн, нариниие, элдэб хэмжүүрэй түлхюурнүүдые жэншэдгүй мэдэдэг болоод, плугаа ходо заабаряарнь тоһодожо, элээн, эбдэнгүй абажа ябадаг бэлэй.

Хойто жэлынь МТС-эй ахамад инженер байһан, мүнөө хүдөө ажахын институдай багша, техническэ эрдэмэй кандидат Александр Саватеевич Шангинов Цырендэ хандажа:

— Хуулиин наһа хүсэбэш, Цырен, прицепщигээр һайнаар хүдэлөөш, Элхиин станцида трактористын курсада ошохо болобош,—гэжэ хэлэбэ.

Цырен тракторист болохо ехэ дуратай, эрмэлзэлтэй ябаһан тула ехэл урмашаа, баярлаа һэн.

Жэл һуража, трактористын курса амжалтатай дүүргээд, Чисаанынгаа МТС-тэ бусажа, шэнэ ДТ-54 тракторта һуугаа бэлэй. Удаань хэдэн арбаад жэлдэ элдэб түхэлэй тракторнуудта хүдэлжэ эхилһээрнь гуша гаран жэл үнгэршэбэ.

КПСС-эй обкомой дэргэдэхи хүтэлбэрилхы кадрнуудай техникум 60-аад онуудта дүүргээд, түрэл совхоздоо бусажа, зоотехник-эмхидхэлшын мэргэжэлээр хүдэлөө. Удаань Улааха-Аралай һү һаалиин комплексын механигаар ажаллаба. Мүн отделениин эхин парторганизациин секретариин уялга дүүргэлсээ...

1979 онһоо механизаторайнгаа мэргэжэлдэ дахинаа бусаба. Тэрээндэ К-700 түхэлэй хүсэтэ трактор найдажа үгтөө юм.

Могсохоной арадахи Үлэнтын голой зүүн гүбээдэхи Таряата жалга. Оройдонь үнинэй бэрхэ хонишон Дугар Жигмитдоржиевай зуһалан. Тэрэ Таряата жалгын полидо К-700 трактор үглөөгүүр эртэлэн урагша хойшоо һундэлнэ. Тэндэхи поли хойто жэлэй урагасада паар болгогдон элдүүрилэгдэнэ.

— Рандалычнай эртэлжэ һэрюүндэ газараа хахалба даа. Габьяата механизатор нэрэдээ хүрэмөөр лэ хүдэлдэг хүн,— гэһэн хөөрэлдөөн МТМ-дэ болоно. Үнэхөөрөөшье, үглөө үглөөгүүрынь энэ нэмжыһэн поли паар болгогдошонхой харлан байгаа һэн.

Хоёр халаанай туршада 26 гектар паар хахалха нормотой аад, 40 гаран гектарта хүргэбэ. Найман корпустой пневматикаар үргэгдэдэг плуг шэгтагалһан, энэ хүсэтэ машинаяа, бүхы хүсэн соонь тэрэ ашагладаг.

Манай Шулуута нютагай хүбүүн Цырен Рандаловичай гэртэнь уулзажа, үнгэрһэн он жэлнүүдые һанан, дурсан хөөрэлдэбэбди. Тиин үбэлэй тэрэ үдэр Михаил Сергеевич Горбачев Женеэдэ США-гай президент Рейгантэй уулзажа хэлэһэн хөөрэлдөөнүүдэй дүнгүүд тухай СССР-эй Верховно Соведэй ээлжээтэ сесси дээрэ дэлгэрэнгы үгэ хэлээ бэлэй. Бидэнэр Түбэй телевиденеэр дамжуулагдаһан элидхэлыень эхинһээнь дууһатарнь шагнабабди. Дэлхэй дээрэ энхэ тайбан эб найрамдалта байдалай, аюулта атомна дайе сарахын түлөө манай партиин ябуулдаг эсэшэ сусашагүй тэмсэлые сэдьхэлээ хананганяар урмашан һайшаажа һуугаа бэлэйбди. Тиигэжэ арадай һунгамалнуудай хүдэлмэридэ, партиин эб найрамдалай политикые һайшааһан засагай дээдын органой хүдэлмэридэ сэхэ хабаадалсаһан мэтэ болобобди.

Агуу ехэ Октябриин хубисхалай илаһаар хэридохи жэл ябажа байгаа бэлэй. Тэрэ жэлдэ олон үхибүүдтэй бүлэнэртэ гүрэнэй тэдхэмжэ үзүүлхэ тухай тогтоол гараа һэн. Цырен һая түрөөд, үлгыдсэ хэбтээ һааб даа. Удаань Бата гэжэ нэрэтэй болоо һэн. Мүнөөшье Батуунай гэжэ алдаршаһан олон үхибүүдэй эсэгэ юм.

— Сурба Доржожабтан гүрэнэй тэдхэмжэ абажа, нилээд ехэ туһаламжада хүртэбэ даа, — гэлдэжэ, нютагай зон баһал урмашаа һэн бээ.

Цырен юһэдэхи үхибүүниинь болоно. Эхэ, эсэгээ һэжеажа, огторгойдохи долоон үбгэдэй тоогоор өөрөө долоон үхибүүдтэй юм. Дүрбэндэнь мэргэжэл олгуулһан түрэлхид урматайнууд.

Аюржана хүбүүн жолоошон, гэр бүлэтэй болонхой. Ленинградай хүдөө ажахын институт дүүргэһэн Санжидма басаган инженер-электрик, нүгөө Цыбжидмаань эдеэ хоолой промышленностиин инженер-механик. Бултадаа гэр бүлэтэй. Пылжит басаганиинь педучилищи дүүргээд, Хэжэнгын «Сэсэг» гэжэ хүүгэдэй комбинадта хүдэлнэ. Нүгөө Соёлмаа Амгалан хоёр багшанарай болон технологическа институдта һурана. Одхон Эрдэм хүбүүниинь эхин класс энэ жэлдэ дүүргэбэ.

Һая табияа шахажа ябаһан энэ залуу айл найман аша зээнэртэй болонхой. Энэ Люба эжынь мүнөө хүгшэн эжы гэжэ алдаршаа. «Ѳдоол энэ бэримнай тон бэрхэ, сурбаял дэгжээжэ шадахал хүн даа» гүүлэнэ. Хадамуудтаа магтуулһан һайн алдар суутай эхэ юм.

Наһанайнгаа амаралтада һаяхан гараһан Люба хүгшэн эжытэй уулзахада:

— Хүдэлөөгүйдэ аргагүй, үшөө хоёр үхибүүдни һурана. Туһалха, хүлынь дүрөөдэ, гарынь ганзагада хүргэхэ, эрдэм бэлигтэй, аха, эгэшэнэртэнь адли мэргэжэл олгуулха хүсэлтэйб,—гэжэ хөөрэнэ.

Хүсэтэ кировецүүдэй звено Тураасгайн, Могсохоной, Тудхалтын, Үлэнтын таряалан хахалжа дүүргээд, Худан голой урда бэсын полинуудые элдүүрилээ. Эндэ 2000 гектар шахуу дайда Шара-Ташуур, Сөөрэм, Жэбхээһэн, Бухата, Сагаан-Нуур болон Ожорһотодо хахалагдажа, тэжээлэй ургамалнууд таригдаа.

Гадна мянган шахуу гектар паар Тудхалтын Эбэртэ, Үлэнтын Зүүн гүбээдэ түрүүшынхиеэ хахалагдаа. Мүнөө тус звеногойхид хоёрдохиёо элдүүрилжэ дүүргээ. Тиигэжэ бүртэг ногооноо паар сэбэрлэгдэжэ, культиваци хэгдээд байна.

Газар элдүүрилхэ хүсэтэ кировецүүдэй звеногойхид энэ хабартаа эршэтэй һайнаар хүдэлөө. Хабарай тарилгын үедэ социалис мүрысөөнэй гурим баталагдажа, хахалалгын агрегадууд хоорондоо мүрысэн ажаллаа.

Тракторно-таряан ажалай бригадын тоо бүридхэгшэ Владимир Самбуевич Содномдоржиев тобшолно:

— Звеногойхидой дундаһаа Цырен Рандалович өөрынгөө халаанда бултанһаань булюуханаар хүдэлдэг, һайнааршье ажалаа хэдэг. Тарилгын үедэ тэрэ нормоёо үдэр бүри 110-аад процент дүүргээ. Табан хоногой мүрысөөнэй дүн гаргахада, гурба удаа илажа гараа. Дамжуулгын улаан вымпел барюулагдажа, материальна талаар урмашуулагдаа, — гэжэ хөөрэнэ.

Могсохоной совхозой тракторно-таряан ажалай бригада гурбадахи жэлээ хамтын подрядаар хүдэлнэ. Үрэ дүнгүүднай яһала һайн гээд бригадир Л-Д. Цыденжапов батална. Нёдондо гектар бүриһөө 9 центнер урагаса хуряаха түсэбтэй аад, 11.8 центнер суглуулжа абаһан байна. Эдэнэр тарилгаа хээд, урагаса хуряажа абадаг болонхой. Нёдондо 22000 центнер оорооһо хуряагаа һэн.

Тураасгайн, Могсохоной, Үлэнтын болон Нарһатын полинууд үнгэтэ һайхан хибэсээр бүрхөөгдэһэн шэнги ногоорно. Таряанай урагаса жэгдэ һайнаар гаранхай. Энэшье жэлдэ хараалагдаһан урагасаяа хуряажа абахаар Могсохоной механизаторнууд найдана.

Анхандаа ажалдаа нарин нягтаар һураһан республикын габьяата механизатор Цырен Рандаловичай хубита эндэ горитой. Мүнөө комбайнаа заһабарилаад, арбан хоёрдохи табан жэлэй түрүүшын хуряалгада зэһэнхэй. Эндэ коммунист Цырен Рандаловичай бусадта үльгэр жэшээ харуулан ябахань дамжаггүй.

Ажалдаа үнэн зүрхэнһөө хандажа дүршэһэн, үсөөн үгэтэй, түбшэн дарүү зантай, үбгэн баабай болоһон, түгэс мэргэжэлтэй Цырен хүсэтэ машинаяа эбдэрхэдэнь өөрөө заһабарилжа, һаатан һамшангүйгөөр, капитальна заһабарилгагүйгөөр найман жэлдэ ашаглажа ябаһаар. Үбэлдөө МТМ-дэ токарь болон слесарьээр хүдэлдэг юм.

Трактор дээрэнь эрхим ажалай һүлдэ — дамжуулгын вымпелэй аалихан һэбшээндэ амжалтатай ажалда урялан далбахань харагдаа һэн.

Ж. БАДМАЕВ,
хүдөө бэшэгшэ.

Хэжэнгын район.

Ринчин-Ханда Дабаевна Олзобоева барилга-хабсаралгын 397-дохи поездын штукатур-шэрдэгшээр арбан хоёрдохи жэлээ хүдэлжэ байна.

Үнэн сэхэ ажалаараа, энэрхы һайхан сэдьхэлээрээ тэрэ эрэт өөрсэдээ коллектив соогоо эгээл хүндэтэй хүдэлмэришэдэй нэгэн болонхой. Коммунис ажалай ударник, цехкомой гэшүүн Ринчин-Ханда Дабаевна баян дүршэлтэй хүдэлмэришэн һэн тула залуушуулай эрхим һурган хүмүүжүүлэгшэ юм. Тиимэһээ тэрэнэй һургаһан залуу штукатур-шэрдэгшэд бүтээсэ ехэтэйгээр, шанартайгаар ажалладагаараа илгардаг байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Р-Х. Д. Олзобоева.

В. ПЛУТТЫН фото.

Мухар-Шэбэрэй районой «Эрдэм» совхозой хүдэлмэришэд, Түгнэ нютагай хүн зон эдэ үдэрнүүдтэ ниитын адууһа малда үбһэ тэжээл бэлэдхэхэ хүдэлмэреэ дүүргэнтэбэ. Ажахын оньһожоруулагдамал 4 бригада, һү һаалиин болон хонишодой 10 звено энэ харюусалгатай хүдэлмэреэ эмхитэйгээр ябуулаа.

МАЛДАА — ЭЛБЭГ ТЭЖЭЭЛ

БАЯН УРГАСА

Энэ шухала кампаниин үедэ Боомой отделениһоо коммунист Д-Б. С. Дашиевай хүтэлбэрилдэг оньһожоруулагдамал звеногойхид һайнаар хүдэлжэ, социалис мүрысөөндэ түрүүлбэ.

Нүхэр Дашиев луговодоор хүдэлдэг хүн юм. Һүүлэй хоёр жэлэй туршада тэрэ үбһэшэдэй звено дааба. Тэдэнэртэ техникэ, машина болон бусад зэр зэмсэг хүсэд хүрэхоор үгтэнхэй. Звеногой гэшүүдээр дүй дүршэлтэй механизаторнууд оруулагданхай. Жэшээлхэдэ, косилкашад коммунист Александр Жигжитов, Баир Никитеев, үбһэ һүрилдэг түхеэрэлгэдэ Цыдып Эрдынеев, баалтай үбһэ түлхидэг агрегадта Баясхалан Цыбикдоржиев, Баир Балданов гэгшэд ажалдаа үндэр дүнгүүдые туйлаа. Луговодууд, КПСС-эй гэшүүн Ажалай Улаан Тугай орденто Д. С. Батуев, пенсионер Д. Б. Батуев, Р. Ц. Цыбиков, залуу хүбүүн Баяр Санжиев, гэгшэд баһал эндэ хамһалсажа, хубитаяа оруулаа.

Эдэнэр энэшье жэлдэ баян урагаса хуряагаа. Юуб гэхэдэ, звеногой гэшүүд Худайн сабшалангай гектар бүриһөө дунда зэргээр 20 центнер ногоо суглуулжа абаа юм.

Эндэ партийна, арадай хиналтын бүлэгүүд ажалай эмхидхэлдэ, бэлэдхэгдэһэн үбһэнэй шанарта онсо анхаралаа хандуулаа. Луговод Дондок Сахияевич Батуев партийна бүлэгые даадаг юм. Тус бүлэгэй гэшүүн, косилкашан Александр Жигжитов агитатор, звеное даагша Д-Б. С. Дашиев политинформатор юм.

Д. ДОНДОКОВ.

Манай штатнабэшэ фотокорреспонде[нт] … буулгаһан зураг дээрэ Тарбагатайн райо[ной] … хозой гахайшан Тамара Васильевна АФАН[АСЬЕВА]. Мал ажалда гуша гаран жэлдэ хүдэлһэн … һүүлэй 11 жэлэй туршада гахайшанаар …

Совет орон соогуур

ХОЁР ХАЛААНДА ХҮДЭЛДЭГ БОЛОБО

ЛЕНИНГРАД. Эндэхи үйлэдбэриин «Знамя Октября» нэгэдэлдэ социально-ажаһуудалай хэрэглэжэ хангалгын албанууд шэнэ гуримаар хүдэлдэг болонхой. Хоёр халаанай хүдэлмэриин гуримда ороһон ажалшадай дурадхалаар иимэ хубилалта хэгдээ юм. Мүнөө үдэшын сагта заводой столоводо халуун эдеэн бэлэдгэдэнэ. Захилнуудые абаха магазин баһал һүниндөө хүдэлхэ юм. Гэртээ абаашахын тула тэндэһээ эдеэ хоолой зүйлнүүдые худалдан абажа болохо.

Үйлэдбэриин гол һалбаринуудые хоёр-гурбан халаанай графигта оруулха асуудалнуудые зүбшэн хэлсэлгэдэ нэгэдэлэй бүхы коллектив эдэбхитэйгээр хабаадаһан байна. Цехүүд болон таһагуудта социологическа шэнжэлэлгэ үнгэрэгдөө. «Хоёр халаан: танай дурадхалнууд» гэһэн анкетэдэ һанамжаяа бэшэхэдээ, заводой хангалгын албануудые үргэдхэхэ шухала гээд олохон хүдэлмэрилэгшэд дурадхаһан байгаа.

— Ажалай утадхагдаһан үдэрэй гуримда орохо комплексно түсэбэй ээлжээтэ пунктнууд сайрын сагта бэелүүлэгдэжэ эхилхэ байна,— гээд нэгэдэлэй профкомой түрүүлэгшэ И. Никифоров хэлэнэ. — 250 хүнэй һууритай столово, хүсэд бэлэн болгогдоогүй зүйлнүүдэй магазин хоёр халаанда хүдэлжэ эхилхэ юм. Ажалшадай анкетын асуудалнуудта харюусаха үедэ үшөө нэгэ шиидхэгдээгүй асуудал элирүүлэгдэһэн байна. Юуб гэбэл, ажалшадай сүлөөтэй үдэшэнүүдэй үсөөн болоходо, тэдэнэрэй амаралтые эмхидхэлгые һайжаруулан хубилгаха хэрэгтэй болоно бшуу. Мүнөө манай Соёлой ордонгой бүхы кружогууд, секцинүүд, элдэб клубууд амаралтагүйгөөр хүдэлдэг болонхой.

ҺҮНИИН МАРШРУДУУД

ТБИЛИСИ. Грузиин ниислэлдэ ниитын транспорт һүниин сагташье таһалгаряагүй ябадаг болоо юм. Хотын түбэй талмай дээрэһээ промышленнэ зононуудта, томо микрорайонуудта болон хотын захын районуудта автобусууд ябана.

— Һүниин 12 часһаа үглөөгүүр болотор ябажа эхилһэн автобусуудай маршрут транспортын болон харилсаа холбооной талаар манай саг үргэлжын комиссиин гэшүүдэй үүсхэлээр зохёогдоо юм,— гэжэ Тбилгоргүйсэдкомой түрүүлэгшэ Э. Месхишвили хөөрэнэ.— Һүниин сагта город соогуур ябадаг хүнүүдэй маршрудые депутадууд наринаар шалгажа үзэһэн байгаа. Холын поезднуудые үдэшэгшэд, хилээмэ баригшад болон газетын типографинуудай хэблэгшэд, эдеэ шанагшад болон официантнууд, эртэ үглөөгүүр эхилээд үдэшэ орой дүүрэдэг ажалтай бусад мэргэжэлнүүдэй түлөөлэгшэд һүниин транспортаар ябана. Оройтоһон городойхид гү, али аяншалагшадһаа гадна миллион хүн зонтой Тбилисидэ иимэ хүнүүд хэдэн мянган болодог байна. Шэнэ экспрессүүдээр ябахада, хүн зондо зохид, автомобильна транспортын хүдэлмэрилэгшэдтэшье аятай болоо. Албан зургаануудай дежурна автобусуудай тоо нилээд хороогдоо бшуу.

Транспортын шэнэ гуримаар хүдэлжэ эхилхэдэ, промышленнэ предприятинуудые ажалай хоёр ба гурбан халаанай графигта оруулжа эхилээ һэмди. Гадна һуралсалай эмхи зургаануудай, хүүгэдэй саадуудай, ажаһуудалай хэрэглэжэ хангалгын предприятинуудай хүдэлмэриин график хубилгагдажа, ашаг үрэтэйгөөр хүдэлхын тула хэрэгтэй эрхэ байдал байгуулагдана. Грузиин ниислэл хотын заводууд болон фабрикануудта олон халаанай хүдэлмэри хангаха талаар социальна хэмжээ ябуулгануудай комплексно түсэбтэшье депутадууд хубилалта хээ юм.

АМАРАЛТАГҮЙГӨӨР ХҮДЭЛНЭ

ЛЬВОВ. Студентнэрэй зунайнгаа амаралтада гаранхайшье һаань, эндэхи ой модоной-техническэ институдай спортивно-медицинскэ түб урданайхяараал хүдэлһэн зандаа. Микрорайоной хүн зондо тааруу хоёр халаанай графигаар тэрэнэй бүхы албанууд хүдэлдэг болонхой. Тиимэһээл стадион дээрэшье, гимнастикын залдашье, теннис наададаг газарнуудташье хүн зон ходо олон байдаг. Гадна бальнеологическа комплекс, ингаляторий хүдэлдэг.

Хотын Радянска районно Соведэй депутадуудай үүсхэлээр городой хүн зон амаралтаяа эдэбхитэйгээр үнгэргэнэ. Спортивна барилгануудые шалгаха үедөө, һорилгонууд болон физкультурна хэмжээ ябуулгануудай хоорондо ехэ «забһар» бии байна гээд тэдэнэр анхаралаа хандуулһан байгаа. Һүүлдэнь лэ спортивна комплекснууд бүхы хүнүүдтэ үүдээ сэлээ һэн. Ондо ондоо наһанай хүнүүдтэ зорюулагдан спортивна секцинүүд болон элүүр энхын бүлэгүүд эмхидхэгдэнхэй. Врачнарай пунктнууд хүдэлдэг. Медицинскэ институдай хүдэлмэрилэгшэд, аргалалгын эмхи зургаануудай мэргэжэлтэд тэндэ һайн дураараа хүнүүдэй бэеынь үзэдэг.

— Албан зургаануудай харьяата газар дээрэ оршодог элүүржүүлгын газарнуудые бодомжотойгоор хэрэглэдэг болоходо, хүнүүдэй ажаһуудаг газартань амаралта эмхидхэлгые һайжаруулха арга олгоһон байна,— гэжэ райсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшын орлогшо Р. Волошин хэлэнэ.

...гай дээдын зургаануудта

...жо, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, республикын профсоюзуудай соведэй дамжуулгын Улаан тугаар, нэгэдэхи мүнгэн шангаар шагнаха.

Кабанскын районой арадай депутадуудай Твороговско сельскэ Соведтэ (түрүүлэгшэнь В. В. Власов, секретаринь Н. П. Кузнецов) хоёрдохи мүнгэн шан олгохо.

Хурамхаанай районой арадай депутадуудай Дэрээнэй сомоной Соведые (түрүүлэгшэнь Д. С. Аюшеев, секретаринь Г. Б. Цыремпилова) гурбадахи мүнгэн шангаар шагнаха.

1986 оной түрүүшын хахадта социалис мүрысөөнэй гуримуудые бэелүүлгэдэ эдэбхитэйгээр хабаадаһанайнь түлөө Яруунын районой Үльдэргын, Мухар-Шэбэрэй районой Хушуун-Үзүүрэй сомоной Соведүүдые, Бэшүүрэй районой Дэдэ-Мангиртын, Зэдын районой Петропавловкын сельскэ Соведүүдые, Загарайн районой Шэнэ-Элхиин посёлково Соведые, Прибайкалиин районой Турунтаевын сельскэ Соведые һайшаан, тэмдэглэхэ.

...ЖАЛАЙ ЗАЛУУ ХАЛААН

...ЛДА ДУРАТАЙГААР ...АН ХҮМҮҮЖҮҮЛНЭ

2500 шахуу хурьга тобир тарганаар түлжүүлээ.

Табхар гэжэ газартахи Үдын дунда һургуулиин «Улаалзай» гэһэн лагерьта хүдэлэгшэд жэлһээ жэлдэ үндэр дүнгүүдые туйладаг. Нэдондо түрүү һуури эзэлһэнэйнгээ түлөө тус һургуулиин үйлэдбэриин лагерь хоёрдохиёо автобус болон «Москвич» түхэлэй хүнгэн автомашинаар шагнагдаа бэлэй.

Үдын совхоздо эмхидхэгдэһэн ажалай ба амаралтын 4 лагерь һайнаар түбхинэнхэй. Ажаллаха, амарха байра байдал сагай эрилтэдэ хүрэмөөр түхеэрэгдэһэн байна.

Лагерьнуудай бүхы хүдэлмэри ажахы һургуули хоёрой хоорондо баталагдаһан хэлсээнэй ёһоор ябуулагдадаг.

Лагерьнуудта ажалладаг үхибүүд һургуулидаа һураха үедөө зоотехническэ хэшээлнүүдтэ ябадаг байһан юм. Тиин тэдэнэр ойлгоһон, мэдэһэнэ мүнөө ажал дээрээ эрхимээр хэрэглэжэ, олон юумэ мэдэхэ, хэжэ шадаха болоно.

Ажалай болон амаралтын лагериин хүдэлмэри тусхай графигаар ябуулагдана. Ажалайнь үдэр үглөөнэй 5 часһаа эхилдэг.

Үхибүүд сүлөө сагтаа газетэ, журналнуудые уншадаг, телевизор харадаг, волейбол, баскетбол, теннис, шатар наададаг. Лагерьта амаржа, ажаллажа байһан үхибүүдтэ районой библиотекын хүдэлмэрилэгшэд саг үргэлжэ ерэжэ, элдэб һонин номуудые асаржа үгэдэг.

Лагерьта амарһан үхибүүд хизаар ороноо шэнжэлжэ, ажалай болон дайнай ветерануудтай уулзажа, һонирхолтой хөөрөөень бэшэжэ абаха талаар ехэхэн хүдэлмэри ябуулдаг байха юм.

Үнгэрэгшэ жэлдэ Хориин нэгэдэхи һургуулиин һурагшад Анеагай совхозой ажалай түрүүшүүл, Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда хабаадагшад тухай тусхай планшет бэлдээ бэлэй. Удаань Агуу Илалтын 40 жэлэй ойдо зорюулагдаһан найруулгануудые бэшэхэдээ, эрхим сэгнэлтэнүүдтэ хүртэһэн байна.

Эрхим һайнаар хүдэлһэн, амжалта туйлаһан звено, бүлэгүүдэй гэшүүдтэ агропромышленна комплексын хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзэй райкомой ба ВЛКСМ-эй райкомой Хүндэлэлэй грамотанууд, мүн ажахынуудай зүгһөө аяншалгын түлөөһэгүй путевкэнууд барюулагдаа.

Ажалай болон амаралтын лагерьнуудай хоорондо дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ түрүү һуури эзэлһэн коллективтэ КПСС-эй райкомой, арадай депутадуудай районно Соведэй гүйсэдкомой Хүндэлэлэй грамота, 500 түхэригэй сэнтэй үнэтэ бэлэг барюулагдадаг. Гадна, эрхимэй эрхим 15 һурагшада СССР-эй ВДНХ-да ошохо түлөөһэгүй путевкэнууд үгтэдэг юм.

Үнгэрһэн табан жэлэй туршада адуулжа байһан хурьгадайнгаа туд бүриин шэгнүүрые 120—130 граммаар нэмээжэ шадаһан байна. Энэнь районой ажахынуудайхиһаа 70 граммаар дээшэ болоно.

Тиихэдэ Үдын совхозой «Улаалзай» гэжэ лагерьта амарагшад хурьгадайнгаа тус бүриин шэгнүүрые хоногой 100 граммаар нэмээжэ шадаа гээд тэмдэглэлтэй.

Нэгэ зарим лагерьнуудаймнай дэргэдэ хартаабха, овощ тариха участогууд бии. Һонгино, морхооб, редискэ, хартаабха гэхэ мэтын огородой ургамалнуудай түрүүшын ургаса июль һарын 15-да хуряажа абаһан байна.

Бүхы лагерьнуудта баани баригдаһанхай. Тиин үхибүүд саг үргэлжэ бэеэ угаажа, һэрюусэхэ арга боломжотой.

Мүнөө жэлдэ манай һургуулинуудай лагерьнуудай хүмүүжүүлэгшэ-багшанар Н. К. Анасова (Хориин нэгэдэхи дунда һургуули), Д. Г. Цыбиков, К. Н. Карбаинов (Үдын дунда һургуули), В. Ж. Цыдендоржиев (Улаан-Одоной дунда һургуули), С. Г. Доржиев (Баруун-Хасууртайн найман жэлэй һургуули) гэгшэд ажалдаа харюусалгатайгаар хандажа, үхибүүдэй дунда хүмүүжүүлхы хүдэлмэри аша үрэтэйгөөр ябуулжа, эрхим дүнгүүдые туйлаһан байна.

Ажалай ба амаралтын лагерьнууд һурагшадай ерээдүйнгөө мэргэжэл шэлэн абахадань нүлөөлнэ. Манай районой дунда һургуули дүүргэгшэдэй 50—60 процентнь түрэл ажахынуудтаа ажаллахаяа үлэнэ. Тэдэнэй олонхидынь урдань ажалай ба амаралтын лагерьнуудта амаржа хүдэлмэрилһэн, дүршэһэн байха.

Б. ШОЙНЖОНОВ,
арадай депутадуудай Хориин районно Соведэй гүйсэдкомой арадай гэгээрэлэй таһагые даагша.

УНШАГШАДАЙ АНХАРАЛДА

...болон сэрынгөө дүй дүршэлые шэнжэлгэ, сүг хүдэлһэн хүнүүд тухай хөөрөөн,— иимэ темэнүүдтэ зорюулагдаһан «Алба хэдэг хэрэгшни» («Дело, которому служишь») гэжэ ном Буряадай номой хэблэлдэ гараа. Номой автор — Мухар-Шэбэрэй «Заганский» колхоздо хүдэлһэн РСФСР-эй габьяата агроном Ю. И. Лютаева.

«Заводой аграрна цех» гэһэн брошюра барлагдан гараба. Авторынь — Тимлюйн асбоцементнэ зүйлнүүдэй заводой директор В. И. Струкевич предприятиингаа хамһабариин ажахын ажал хэрэгүүд, дүй дүршэл, хараа зорилгонууд тухай хөөрэнэ.

Тус ажахы 8 жэлэй туршада хүдэлгэгдэнэ. Заводой хамһабариин ажахыда 270 толгой эбэртэ бодо мал, 70 морин тоологдодог, мүн эндэ зүгы үсхэбэрилдэг байна. Хамһабариин ажахы мүнөөдөө заводой хүдэлмэришэн бүхэндэ 15-аад килограмм мяха, 200-гаад литр һү хүртэхөөр хүдөө ажахын продуктнуудые үйлэдбэрилнэ. XII табан жэлдэ энэ хэмжээниинь улам дээшэлжэ, мяхан—50 килограммда, һүн—300 литртэ хүрэхэ юм.

Томо промышленна предприяти бүхэн хамһабариин ажахытай боложо байнхай. Энэ брошюра предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэдтэ туһатай байха гэжэ һанагдана.

А. СОДНОМОВ.

...ИСК хотодо хэдэн мянган ...алгатайгаар болоһон ма...нигдэ Японой эб найрам...олониитын түлөөлэгшэд ...ет герой-городто ажаһуугаа ...пноной профсоюзай, эхэнэр...уулай ба студентнэрэй эмхи ...түлөөлэгшэд «сэрэгтэ эсэр...гэжэ, XXI зуун жэлэй эб ...зуун жэлэй, ядерна буу зэб...гүй үе болохын түлөө шада...ар бүхы юумэ хэхэбди гэһэн ...алан абаа. Хандалгынь текст Нэгэдэмэл Нацинуудай Организацида эльгээгдээ.

Совет болон япон эб найрамдалай тала баригшадай уулзалганууд заншалта юм. Мүнөө тэдэ табадахияа уулзаа. Ленинград, Минск, Волгоград, Киев хотонуудай эстафетые Новороссийск халан абаба. Эдэ бүхы уулзалгануудые «СССР — Япон», япон-совет хани барисаанай бүлгэмүүд эмхидхэһэн байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: манифестациин үедэ.

ТАСС-ай фотохронико.

СОВЕДҮҮДЭЙ ХҮДЭЛМЭРИ

ДЕПУТАДУУДАЙ ЭДЭБХИ ҮҮСХЭЛ

«КПСС-эй XXVII съездын шиидхэбэринүүдэй үндэһөөр социально-экономическа хүгжэлтэ хурдадхаха хэрэгтэ арадай депутадуудай Соведүүдэй дүүргэдэг үүргэ саашадань дээшэлүүлхэ, харюусалгыень шангадхаха хэмжээнүүд тухай» КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй гүн гүнзэгы удхатай шанартай тогтоол абтажа, газетэнүүдтэ толилогдобо. Манай Таксимогой поссоведэй депутадууд, посёлогой бүхы ажалшад энэ шухала тогтоолые ехэ анхаралтайгаар шудалжа, тодорхой зорилго урдаа табина.

Бидэ посёлогойнгоо социально-экономическа хүгжэлтые саашадань хурдан түргэнөөр хүгжөөхэ гэһэн түсэб зохёогоод, сагайнгаа эрилтэтэй тааралдуулан бэелүүлжэ эхилэнхэйбди. Бидэ сесси болон гүйсэдкомой заседанинуудта ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэдые урижа, тэдэнэй тоосоое шагнадаг заншалтайбди. Саг үргэлжын комиссинууд, депутадуудай бүлэгүүд ажал хүдэлмэриеэ эдэбхитэйгээр ябуулна.

Депутат Юрий Михайлович Сахаровскиин хүтэлбэрилдэг захиргаанай комиссиин гэшүүд һүүлэй сагта эдэбхитэй шанга ажал ябуулга хэжэ, Таксимо посёлогойнгоо үйлсэ, талмайнуудые болбосон түхэлтэй болгохо гэжэ эрмэлзэнэ. Ю. М. Сахаровскиин оролдосо, шадабариин ашаар лэ, тэрэнэй сэхэ хабаадалгатайгаар манай посёлогто асфальто-бетоной холисо хэхэ завод барюулха асуудал зүб тээшээ шиидхэгдэһэн байна. Заводой барилгада хэрэгтэй материал, оньһон түхеэрэлгэнүүд манай холын Таксимодо асарагдажа эхилбэ.

Депутат В. И. Дешёвкинагай хүтэлбэрилдэг социально-соёлой саг үргэлжын комиссиин гэшүүд һүүлэй сагта яһала гэмгүйгөөр хүдэлжэ, соёлой, спортын байшангуудай, клубуудай, улаан булангуудай хүдэлмэри һайжаруулна, уран һайханай бүлгэмүүдтэ залуушуулые олоор хабаадуулна. Посёлогоймнай «Корчагинец», «Строитель» гэжэ соёлой байшангуудай дэргэдэ уран һайханай бүлгэмүүд эмхидхэгдэжэ, һонирхолтой зүжэг наада, концертнүүдые бэлдэжэ, барилгашадта, түмэр замшадта, жолоошодто, геологуудта ходол айлшалжа, бэлиг шадабариия харуулдаг, эрхим һайнаар ажаллажа, эгээл һайн үрэ дүн туйлахыень уряалдаг, хүмүүжүүлгын хүдэлмэри эдэбхитэйгээр ябуулалсадаг.

Таксимо посёлок республикымнай эгээл хойто нютаг дайдада оршоһон залуу томо посёлогуудай нэгэниинь мүн болоно. Үдэр хоногой ошохо тума байрын гэрнүүд, промышленна барилганууд олоор бодожо, хүн зонхоймнайшье, ажалша коллективүүдэйшье тоо олошорно. Һүүлэй мэдээгээр посёлогоймнай хүн зоной тоо 8 мянганһаа дээшээ гараад байна. Эдэниие бараниинь байрын гэрнүүдээр, социально-соёлой талаар хангаха хэрэгтэй болоно. 1024 хүдэлмэришэд байраар дуталдана. Саад, яслида ябаха наһанай 827 үхибүүд гэртээ һууна. Эдэнэй зариманиинь гэртээ харууһагүй үлэхэ ушартай болоно. Энэ дутагдалые усадхаха хэрэгтэй.

«Нижнеангарсктрансстрой» трестын барилга-хэбсаралгын 670-дахи, 694-дэхи поезднуудай, Латвиин, Белоруссиин ССР-нүүдэй барилгашад БАМ-ай объектнүүдые, түмэр замай станци, разъезднүүдые бариха хэрэгтэ гол анхаралаа хандуулдаг, тиимэһээл посёлогтомнай байрын гэрнүүд ехэл үсөөнөөр баригдадаг байгаа.

КПСС-эй XXVII съезд, КПСС-эй ЦК-гай июниин (1986 он) Пленум хүн зоной һуудал байдал һайжаруулха, байрын гэрнүүдые, социально-соёлой объектнүүдые олоор бариха эрилтэ табина. Барилгын организацинууд, промышленна предприятинууд эгээл түрүүн байрын гэрнүүдэй барилгада бүхы анхаралаа хандуулха ёһотой.

— Барилга-хэбсаралгын 670-дахи, 694-дэхи поезднуудай (начальнигууд А. А. Мезенцев, А. П. Малинников гэгшэд) поссоведэй сессидэ эрэ һаяшаг тоосоходоо, байрын гэрнүүдые олоор бариха түсэб зохёожо байһан тухайгаа мэдүүлээ һэн. Ажабайдалай шухалын шухала энэ асуудалай зүб тээшээ шиидхэлгыень депутат В. Г. Скубаевай хүтэлбэрилдэг социально-экономическа хүгжэлтын саг үргэлжын комиссиин гэшүүд тусхай хиналта дороо абаад, барилгын организацинуудтай нягта холбоо барисаатайгаар ажал ябуулгаяа бэелүүлнэ. Латвиин, Белоруссиин барилгашад Таксимо станциин объектнүүдые бодхоохынгоо хажуугаар байрын гэрнүүдые, столово, магазин, саад, яслиин байшангуудые барижа эхилэнхэй. Латвиин барилгашад һаяшаг 90 үхибүүдэй ябаха саад, яслиин байшан ашаглалгада тушааба. Поссоведэй харьяата газар дээрэ оршодог барилгын организацинуудай, промышленна предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэд шэнэдхэн хубилгалгын бэелүүлэгдэжэ байха үедэ урданайхяараа гол анхаралаа гансал БАМ-ай объектнүүдэй барилгада зорюулаад байха аргагүй. КПСС-эй Баунтын райкомой һаяшаг үнгэргэгдэһэн Пленум дээрэ байрын гэрнүүдые бариха хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулха хэрэгтэй гэжэ БАМ-ай барилгашадта заагдаа юм.

Поссоведэй гүйсэдком ажалшадайнгаа һуудал байдал һайжаруулха талаар ажалша коллективүүдэй даабари болон уялгануудаа хэр дүүргэжэ байһан тухай асуудалые саг үргэлжын хиналта доро абаад, депутадуудайнгаа туһаламжаар бага бэшэ ажал ябуулга бэелүүлжэ байнхайбди. Таксимо посёлогой ажалша коллективүүдэй олонхинь шэнэдхэн хубилгалга бэелүүлхэ талаар яһала гэмгүй хэмжээнүүдые абана.

1989 ондо манай Таксимо посёлогто ашаанай түрүүшын электровоз хүрэжэ ерэхэ юм. Барилгашаднай олон миллион түхэриг ашаглажа, БАМ-ай томо станцинуудай нэгэн Таксимо станциин барилгые бүхы социально-соёлой объектнүүдтэйнь дүүргэжэ, сүм ашаглалгада тушааха хүсэл эрмэлзэлтэйгээр ажаллана. Манай поссовет депутадуудайнгаа эдэбхитэй хабаадалгатайгаар барилга хэхэ даабарияа дүүргэхэ хэрэгтэнь ехэ нүлөө үзүүлнэ, эрилтээ улам шангадхана.

Урдань барилгын организацинууд поссоведтэй зүбшэн хэлсэнгүйгөөр, һанамжа бодолоо хубаалдангүйгөөр үйлэдбэриин асуудалнуудые шиидхэдэг байгаа. Мүнөө бүхы асуудалнууд поссоведэй эдэбхитэй хабаадалгатайгаар шиидхэгдэдэг болоо. Депутадууднай хүдэлмэриеэ ехэ эдэбхитэйгээр ябуулдаг болобо. В. Клецко, М. Кокорин, Л. Перевалова болон бусад хүн зоной дунда ойлгуулжын, хүмүүжүүлгын хүдэлмэри һайнаар ябуулна. Посёлогоймнай ажалшад хурдадхалгын табан жэлдэ эгээл һайн үрэ дүн туйлаха хүсэл эрмэлзэлтэйгээр ажаллажа, муу бэшэ дүнгүүдые туйлана. Барилга-хэбсаралгын 694-дэхи поездын коллектив һара бүриингөө даабари үлүүлэн дүүргэдэг болобо. Депутат А. П. Малинников хүдэлмэришэдэйнгөө харюусалга улам дээшэлүүлжэ, үйлэдбэриеэ аша үрэтэйгөөр хүтэлбэрилдэг байха юм. Тус поездын коллектив Таксимо станциин бүхы объектнүүдые саг болзортонь, эрхим шанартайгаар ашаглалгада тушааха холын хараатай түсэб зохёогоод, үнэн сэхэ ажалаараа бэелүүлжэ эхилбэ.

Хүүргэ баридаг 97-дохи отрядай хүдэлмэришэд һара бүриингөө даабари үлүүлэн дүүргэжэ, Витим мүрэн дээгүүр 550 метр утатай хүүргын барилга түлэг дундаа хэжэ, социалис мүрысөөндэ эрхимлэнэ. Латвиин ССР-эй барилгашад табан дабхар байрын гэрнүүдые барижа эхилбэ. Эдэнэр даабари болон уялгаяа амжалтатайгаар бэелүүлнэ.

Посёлогоймнай ажалшад партиин XXVII съездын, КПСС-эй ЦК-гай июниин (1986 он) Пленумэй шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлхэ гэжэ яһала оролдоно. Урдаа табиһан эдэ асари ехэ зорилгонуудаа бэелүүлхэ хэрэгтэнь Таксимогой поссовет депутадуудайнгаа эдэбхитэй хабаадалгатайгаар ехэ туһаламжа хүргэнэ. Манай поссоведэй 60 депутадууд арадай ажахын элдэб һалбарида ажаллана, ажабайдалай, үйлэдбэриин орёо асуудалнуудые зүб тээшэнь шиидхэхэ гэжэ эрмэлзэнэ.

О. ОЧИРТАРОВ,
арадай депутадуудай Таксимогой поссоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ.
Таксимо посёлок.
Баунтын район.

ЮРЫН СОВЕТ ХҮНҮҮД

ЭГЭЭЛ БАЯН ХҮН

— Ямар һонин асуудал һурана гэшэбта? Манай эндэ эгээл баян хүн хэн гэшэб гэнэ гүт? — гэжэ парторг урдаһаамни дабтан асууба.

Хоорэлдэһээр байтарнай хонишон Татьяна Цыбиковна Раднатарова хүрэжэ ерэбэ.

— Энэ нүхэрнай коммунист хүн,— гэбэ парторг.

— Эгээл баян хүн хэн бэ гэнэ гүт? — гэжэ тэрэ эхэнэр баһал өөртэмни асуудал табиба. Бодолгото болоно. Анатолий Данилович Ильков абяа гаранагүй. Тиигэжэ һуутараа парторгнь:

— Зомнай бултадаа һайн ажаһуудаг лэ даа. Айл бүхэндэ телевизор, холодильник бии. Хибэсүүд, мотоциклнууд байха. Автомобильшье телевизор шэнги юрын хэрэгсэл болошонхой агша. Айл бүхэнэй үхибүүд дунда һургуули дүүргэнэ, дээдэ һургуулитайшуулшье улам олошоржо байнхай. Институт болон техникумүүдтэ һуража байгаашад олон лэ ха юм. Тэдэнэр ерээдүйн врачнар, багшанар, инженернүүд ааб даа.

— Анатолий Данилович зүб лэ хэлэнэт. Зүгөөр тэдэ ерээдүйн инженернүүд, врачнартнай түрэл нютагаа бусажа ерэдэг юм гү? — гэжэ парторг Ильковто хандаба.

— Манай мэргэжэлтэд, бүхы шахуу багшанар нютагаймнай хүнүүд юумэл!

— Һайн лэ гэшэ даа. Теэд хэн хони адуулха, таряа ургуулха, хэн уг гуламтаяа һахина гэшэб! Үнэндөө энэмнай гайтайл хэрэг,— гэжэ Татьяна Цыбиковна манай хөөрэлдөөе таһалдуулна.

Тиигэлдэһээр һуутарнай залуубтар шарайтай буряад хүн ерэжэ, мориһоо һүрэн бууна.

— Юрэдөө хонидоо хээрээ энээн уруу, хайшалалгын пункт тээшэ шэглүүлэн туухаяа мэдэхэ гэжэ ерээ һэм даа. Тэрэ пунктымнай начальник хаана гэшэб? Бэдэрхэл болоо,— гээд дүрөөдэ хүлөө хүргэхынь тэндэ парторг тэрэниие зог татуулан, мантай танилсуулба. Залуубтараар харагдаһан энэ хүмнай үбгэ эсэгэ болошонхой юм байба.

— Үбгэржэл ябаһан хүн гээшэб. Хонишон Борис Гендунович Санжиевби,— гэжэ тэрэ эльгэ хатана.

Үнөөхил хэн эгээл баян гээшэб гэһэн хөөрэлдөөмнай дахин үргэлжэлбэ. Тиихэлээр Санжиевай шэг шарай энезбхилһэн шэнжэтэй болоодхино.

— Тэрэтнай бии гээшэб? — гэжэ ташаганаса энеэгээд, дары мориндоо мордожо, үнсөхи начальнигаа бэдэрхээ яарана хэбэртэй.

— Нээрээл тиимэ ха юм даа. Яажа ухаандаа оруулангүй һууба гээшэбиб? Олон үхибүүтэй хүн лэ эгээл баян, зол жаргал дүүрэн соонь эдлэдэг гэжэ буряадууд хэр үгһөө хэлсэдэг һэмнай,— гэжэ Ильков хэлээдхинэ. Тиигээд лэ Санжиевтан тухай хөөрэжэ эхилээ һааб даа.

Борис Гендунович Анна Дамдиновна хоёр долоон хүбүүд, басагадтай юм. Эгээл ехэ хүбүүн, Андрейнь, армида алба хэжэ ерэнхэй, һайн ябаа. Шагнал болон магтаалда яһала хүртөө. Бусаһаар лэ эхэ, эсэгэ шэнги һүрэг хонидые даажа абаа һэн. Үшөө нэгэ хүбүүниинь — Аркадинь, түрэлхидтэеэ сугтаа ажаллана. Наймадахи класста һуража ябаһан Митя хүбүүниинь (хүбүүд соохоо эгээл бағань) баһал бэрхэ туһалагша болонхой. Долоодохидо һураха болоһон Танюшкань эхын һанаха туһалагша. Юрэдөө һургуулида һуража ябаһан үхибүүдынь зунай амаралтын үедэ эхэ, эсэгэтэеэ зуһалан дээрэ сагаа барадаг. Тэдэнэй хэхэ юумэн одоо юун барагдахаб даа! Бага наһанһаа эхилжэ, эхэ, эсэгынгээ хажууда ябажа, ажалай амта ёһотойгоор танина ха юм.

— Энэ айлайда үшөө нэгэ басаган бии. Люда гэжэ нэрэтэй. Роман нүхэртэеэ хоюулан хонишод. Одоол хонишон угаа залгамжалһан эгээл баян айлайхи гээшэ,— гэжэ Анатолий Данилович хөөрөөгөө үргэлжэлүүлээ һэн.

Хажуудамнай һууһан Татьяна Цыбиковна: «Санжиевтан үшөө хоёр басагадтай. Галя Елена хоёр ёһоор бэрхэ үхибүүд даа. Гэртэхи, газаахияа жэншэдгүй бүтээжэрхинхэй байдаг. Түрэлхидэйнгөө хэдэн сүүдхээр хонидоо адуулаад ябашахадань, эдэл хоёр гэрэй ёһотойл эзэд болодог ха юм».

Борис Гендунович эрхим һурган хүмүүжүүлэгшэ болонхой. Хирааанай-Адагай дунда һургуулида һурагшадай ажалай ба амаралтын зунай лагерь бии юм. Тэндэ амардаг эдиршүүл хоёр мянга гаран хурьгадые харууһална. Дүршэлөөр баян хонишон Борис Гендунович эдэнэй ажалай багша гээшэ. Саашадаа малшан боломоор бэрхэ һурагшадшье олон. Мүнөөнэй хонишодой ерээдүйн халаан эндэл ажаллана, дүршэнэ, бэежэнэ бшуу.

— Эгээл баян хүн хэн бэ гэжэ асуугаа бэшэ һаалта. Би болоно бэшэ гүб? — гэжэ дахин хэлээд, Борис Гендунович бардаастайгаар энеэхэ юм. Тэрэ уяатай байһан моринойнгоо хазаарай жолоое тайлажа, залуу наһанайнгаа охин соо ябаһан хүбүүн шэнгеэр мориндоо һүрэн мордожо, үргэн тала руу табилуулшоо бэлэй. Энэ талын эзэн болохо эгээл баян хүнэй хойноһоо омогорхон хараһаар, хөөрэлдэжэ байһан газартаа үлэшөө һэмди.

Г. ЧЕРНЫШЕВ,
Хяагтын районой «Ленинэй туг» газетын хүдэлмэрилэгшэ.

Социалис оронуудаар

БЕРЛИН. ГДР-эй хүдөө ба ой модоной ажахын, эдеэ хоолой зүйлнүүдэй министерствын мэдээсэһэнэй ёһоор, хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд ороохо суглуулха гүрэнэй түсэбые дүүргэжэ амжаба. Республика дотор 2,5 миллион гектарта ороохото ургамалнууд тариғданхай.

ПРАГА. Чехиин социалис республикада ургаса хуряалгын хүдэлмэри эршэмтэй шангаар ябуулагдана. Мүнөөдэрэй байдалаар таряалангай талмайн 77 процентын ороохон хадагданхай. Үшөө 366 мянган гектарай ороохон суглуулагдаха ёһотой. Һүүлэй үдэрнүүд таряашадые ехээр тухашаруулба. Ороохо таряан мүндэртэ сохюулагдажа, муудаа. Тиигэбэшье таряашад бүхы дүй дүршэлөө, шадабаряа, агротехническэ хэмжээнүүдые хэрэглэжэ, ороохо гээлтэгүйгөөр хуряана.

СОФИ. Велико-Тырновско округой механизаторнууд 200 мянган гаран тонно силаж суглууланхай. Үглөөгүүр бүри 150 комбайн полидо гарана. Агропромышленна комплекснууд ажалаа һайнаар эмхидхэнэ, комбайнернууд болон жолоошод жэгдэ һайнаар хүдэлнэ. Тиигэжэ округто үдэрэй даабаринууд саг үргэлжэ үлүүлэн дүүргэгдэдэг. Стражица болон Свиштовтохи агропромышленна комплексын механизаторнууд габшагайгаар хүдэлнэ.

(ТАСС).

ХИЛЫН саанаһаа
ТАСС АПН

ХАНИ БАРИСААНАЙ МИТИНГ

ПРАГА. Эб найрамдалай болон чехословак-совет хани барисаанай митингүүд ЧССР-эй хото городуудта, һуурин тосхонуудта болобо. Республикын олон арбаад мянган эрхэтэд эб найрамдал хамгаалжа байһанаа, ядерна дайнай хараа түсэбүүдые зайсуулан сарахые хүсэжэ байһанаа мэдүүлээ һэн. Плоштиндо, Крпачевта, Оравта, Попрадта, мүн бусад хото городуудта болоһон митингнүүд дээрэ тогтоолнууд баталагдан абтажа, ядерна туршалгануудые болюулха талаар Советскэ Союзай нэгэ талаһаа абаһан шиидхэбэрие дэмжэжэ байһанаа элирхэйлбэд. Тиихэдээ ядерна хёмороо зүришэлдөө улам дэбэргэхэ политикаяа болюулхыень, СССР-эй жэшээе дагахыень США-гай захиргаание уряалба. Гитлеровскэ булимтарагшадтай тэмсэлдэ Чехословакиин эрхэ сүлөөгэй ба бэеэ даан байдалай түлөө тэмсэлдэ унаһан совет болон чехословак сэрэгшэдэй дурасхаалай хүшөөнүүдэй дэргэдэ митингдэ хабаадагшад баглаа сэсэгүүдые табяа.

СИРИИН КОСМОНАВТНУУДАЙ ПРЕСС-КОНФЕРЕНЦИ

ДАМАСК. Совет-сириин хани барисаан хоёр ороной арадуудай хоорондохи олон талын харилсаанһаа үндэһэтэн юм. Манай үе сагта энэ хани харилсаамнай замбуулинай дайда руу нэбтэржэ байна гэжэ Сириин космонавтнууд Мунир Хабиб, Мухаммед Фарис нютагай болон гадаадын журналистнуудта зорюулагдажа эмхидхэгдэһэн пресс-конференци дээрэ мэдүүлээ.

Совет-сириин замбуулинай хамтын ниидэлгэдэ ямар бэлэдхэлэй хэгдэжэ байһан тухай Сириин космонавтнууд дэлгэрэнгыгээр хөөрэхэ зуураа, һорилго бэлэдхэлнүүд тухай, тэрэ тоодо дэгдэн хөөрэлгэдэ хэгдэдэг «ниидэлгэнүүд» тухай һанамжануудаа хубаалдаһан байгаа. Сириин Араб Республикын эрхэтэдые замбуулинай дайда соогуур ниидэлгэдэ бэлэдхэхын түлөө совет эрдэмтэдэй, багшанарай, тренернүүдэй, космонавтнуудай айхабтар ехэ хүсэлэл оролдолгонуудые гаргажа байдагые тэдэнэр үндэрөөр сэгнэбэ. Бэлэдхэлэй түбтэ үдэр бүриимнай хүдэлмэриин үедэ хани халуун оршон байдал тогтонхой гэжэ М. Хабиб, М. Фарис пресс-конференци дээрэ тэмдэглээ.

Замбуулинай дайда соогуур ниидэлгэ хойто жэлэй хоёрдохи хахадай эхин багта хэгдэхээр хараалагдана. Эсэсэй шиидхэбэри бэлэдхэлэй дүүрэхэ үедэ абтаха юм гэжэ тэдэнэр мэдээсэбэ.

ЧЫОНГ ТИНЬ ХАНОЙН КОНФЕРЕНЦИ ТУХАЙ

ХАНОЙ. КПВ-гэй ЦК-гай Генеральна секретарь, СРВ-гэй Гүрэнэй Соведэй Түрүүлэгшэ Чыонг Тинь Индохитадай гурбан ороной гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй Ханойдо боложо дүүрэһэн ээлжээтэ конференцидэ хабаадагшадтай уулзаба. Вьетнам, Лаос болон Кампучи уласхоорондын гол шухала асуудалнуудаар ниитэ нэгэн һанал бодолтой байһанаа үшөө дахин элирхэйлээд, аха дүүгэй хани барисаагаа, һаналаа нэгэдэлгээ, али бүхы харилсаа холбоогоо бэхижүүлхэ, Зүүн-Урда Азиие амгалан тайбан байдалай, тогтууритай байлгын, харилсаа холбооной зоно болгохо талаар шэглүүлэгдэһэн гадаадын политическэ ажал ябуулгаяа тааралдуулан, зохилдуулха талаар саашанхи хэмжээнүүдые хараалба.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь М. С. Горбачевой Владивостогто хэлэһэн үгэ соо найруулагдаһан, Ази түбидэ — Номгон далайн оршондо амгалан тайбан, арадуудай аюулгүй байдалые бэхижүүлхэ талаар шэглүүлэгдэһэн эб найрамдалта тон шухала үүсхэлнүүдые Ханойн конференци дээрэ үндэрөөр сэгнэһэн байгаа гэжэ Вьетнамай хүтэлбэрилэгшэ тэмдэглээ. Буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгые болюулхын түлөө, ядерна дайнай аюулые усадхахын түлөө, дэлхэй дээрэ амгалан байдал хангахын түлөө арадуудай хамтын тэмсэлдэ Индохитадай оронууд саашадаашье горитой хубитаяа оруулха юм гэжэ Чыонг Тинь хэлэбэ.

ХЭЙДЕН «МЕКСИКЫН ДЕКЛАРАЦИ» ТУХАЙ

КАНБЕРРЭ. Ядерна али бүхы туршалгануудые болюулха гээшэ хойшолуулашагүй шухала удхатай шанартай хэрэг болоно гэжэ Австралиин правительство тоолоно гээд Австралиин гадаадын хэрэгүүдэй министр Уильям Хэйден мэдүүлбэ. Ядерна туршалгануудые бүгэдэ ниитээрээ бүрин хүсэдөөр хорихо тухай договор баталха гээшэ буу зэбсэгүүдые хуряаха талаар Австралиин правительствын бэеэлүүлдэг хүндэтэй хэрэг гэбэ.

Буу зэбсэгүүдые, илангаяа ядерна зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хуряахын түлөө, эсэсэй эсэстэ ядерна зэбсэг хэрэгсэлнүүдые гүйсэд дүүрэнээр усадхахын түлөө Австралиин правительство тэмсэнэ гэжэ У. Хэйден хэблэлдэ хэһэн тусхай мэдүүлгэ соогоо тэмдэглээ. Энээнтэй дашарамдуулан, һаяхан Мексикын Истапа хотодо болоһон уулзалга дээрэ Швециин, Мексикын, Аргентинын, Индиин, Танзаниин болон Грециин хүтэлбэрилэгшэдэй батлан абаһан буу зэбсэгүүдые хуряаха асуудалнуудаар Мексикын декларацие һайшааба.

Юрын буу зэбсэгүүдые тэнсүүритэй һайнаар хорооллгодо ёһотой анхарал хандуулагдаха зэргэтэй гэһэн «Делиин зургаанай» һанамжые Австрали дэмжэнэ гэжэ министр тэмдэглээ.

МАГАТЭ-гэй ЭКСПЕРТНҮҮДЭЙ ЗҮБЛӨӨН

ВЕНЭ. Ядерна элшэ хүсые аюулгүйгөөр хүгжөөлгын асуудалнуудаар МАГАТЭ-гэй гэшүүн-оронуудай экспертнүүдэй зүблөөн Атомай элшэ хүсэнэй талаар уласхоорондын агентствын (МАГАТЭ) штаб-байшан соо нээгдэбэ. 50 гаран гүрэнэй болон 20 национальна ба уласхоорондын эмхиин 500 шахуу түлөөлэгшэ тэрээндэ хабаадана. Ядерна элшэ хүсэнэй объектнүүдэй, тэрэ тоодо атомна электростанцинуудай бата бэхи байлгада, тэдэнэй аюулгүй хүдэлмэридэ хабаатай үргэн олон асуудалнууд зүблөөн дээрэ зүбшэн хэлсэгдэхэ байна. Чернобыльскын АЭС-тэ болоһон аюул усал, тэрэнэй хойшолонгуудые хайшан гэжэ усадхажа байһан тухай дэлгэрэнгы мэдээсэлнүүдые совет мэргэжэлтэд хэхэ. Бусад оронуудай экспертнүүд АЭС-үүдэй аюулгүй хүдэлмэрине улам дээшэлүүлхэ арга олгоһон һанамжануудаа хэлэжэ үгэхэ юм.

США-гай ХҮН ЗОНОЙ ТОО

ВАШИНГТОН. 1986 оной январиин 1-нэй байдалаар, США-гай хүн зоной тоо 240,5 миллиондо хүрэбэ гэжэ США-гай тоо бүридхэлэй бюрогой мэдээсэл дотор хэлэгдэнэ.

Тиихэдэ негр яһатанай тоо 29,2 миллиондо хүрэһэн байна. 1985 ондо Холбоото Штадуудта хүн зоной ургаса 0,9 процент болобо.

hуралсалай жэлые угтуулан

ЗУРГААТАЙШУУЛ ЗУГААТАЙ

РЕПОРТАЖ

ААЯМА нажарай халуунда мэнэршэhэн би «Золотой ключик» гэжэ нэрэтэй үхибүүдэй саадай үүдыень татажа ороо hэм. hэрюухэн байшангай сэнгүүхэн байдалда хүхюутэйгээр наадажа ябаhан бүрэ бүлсэгэрхэн хоёртойшуулые харахадаа, нээрээшье, жаргалайнгаа түлхюур гартаа баринхай хаш гэжэ hанахаар байгаа. Энэ хадаа 81-дэхи яслисадай «Теплоприбор» заводой хүдэлмэришэдэй үхибүүд болоно. Саадай нээгдэhээр хорёод жэл үнгэрөө. Ямар ехэ хубилалтанууд болоо гээшэб! Энээн тухай бидэндэ арбан зургаан жэлэй туршада тус саадта хүдэлhэн, мүнөөшье хүдэлдэг хүмүүжүүлэгшэ Наталья Турсуновна Иванова хөөрэнэ: «Мүнөөнэй саадые хорёод жэлэй саанахи саадтай сасуулаа hаа, танихаар бэшэ юм aаб даа. Эрдэмтэй, бэлигтэй хүмүүжүүлэгшэд олошороо. Үхибүүн бүхэнэй үе наhанда, бэеын хэмжүүртэ таатай стол, стул, орон гэхэ мэтэ эд бараан бултадаа бии. Багашуулые яажа хүмүүжүүлхэб, ямар наада, hайндэр үнгэргэхэб, али аргаар хэлыень, үгүүлэлыень хүгжөөхэб гэжэ тодоор хөөрэhэн номууд дүүрэн. Саадай эгээн түрүүн бии болохо үедэнь иимэ юумэн харамтайгаар дуталдадаг байгаа. Мүнөө саадтамнай баяртай хубилалта — нэгэдэхи класс нээгдэхэнь шуу. Зургаатайшуул эрхим баяниие — эрдэм шудалхань гээшэ».

...hолонгын долоон үнгэтэ наадхуурнууд, үхибүүдэй хэлэ, бэшэг хүгжөөхэ «Үзэгүүдээр үгэ бии болго», «Ямар үзэг бэ?», «Амитадые нэрлэ» гэхэ мэтэ нааданууд, тоололгын элдэб зүйлнүүд аятайханаар таг дээрэ табяатай. hуралсалай жэлдэ «Ахалагша бүлэг» гэhэн гаршагаа «Нэгэдэхи класс» гэжэ нэрээр hэлгүүлhэн тэhагынь хээрхэн зургаатайшуулай мэдэлдэ үгтэхэ. Сентябриин нэгэнэй үглөөгүүр гартаа баглаа сэсэгүүдые бариhан hурагшадай хүхэ формонуудые үмдэhэн томоотойхон зургаатайшуул ерэхэнь ха юм. Эдэнэр табан жэл соо бүхы булан тохойень мэдэхэ болоhон түрэл таhагайнгаа богоhо алхажа ороод, абаhаар танингүй, зог татан зогсожо болохо аалам? Үгы, столнуудынь тэрэл зандаа. Саада таhаг соонь унтадаг танил оронууд. Теэд юун хубилааб? Томо хүрин самбар, стол дээрэ үнгэтэ тоо, бэшэгэй зүйлнүүд, 45-дахи дунда hургуулиhаа ерэhэн багашуулай багша — бултадаа зургаатайшуулай

дабаанай үндэрые
гэшхэдэлээр дабаха,
эрдэмэй үндэрые
энхэрэлээр гараха

замдань аша туhа хүргэхэ болоно.

hурган хүмүүжүүлхэ ажал эмхидхэгшэ багша Любовь Михайловна Потась хөөрэнэ: «Саадые даагша Евдокия Иннокентьевна Овчинникова нэгэдэхи класс нээхын түлөө ехэхэн оролдолго гаргаа. Багашуулые hургаха зүйлнүүдые бултыень абаа.

Түрэл заводнай мүнгөөр туhалаа. Городой саад бүхэн нэгэдэхи класс нээгээгүй ха юм даа. Манай саадай коллективэй энэ алхам хэhэндэнь би ехэ омогорхоноб. Бидэнэр 45-дахи hургуулитай үнинэй нягта холбоотойбди. Багшанар ба hурагшад саадтамнай ходо ерэжэ, эрьежэ, багашуулые олон дуунуудта, тоо тоололгодо, хатар гүйсэдхэлгэдэ hургадаг.

Мүнөө жэлдэ зургаан наhа гүйсэhэн гушан багашуул нэгэдэхи классай шабинар болохонь. Тэдэнhээ гадна врач-логопедэй харууhан доро үгтэhэн зургаатайшуул бии. Үнгэрэй бэлдэhэн «Саадтаяа хахасалга» гэжэ утренник долоотойшуултай эмхитэйгээр үнгэргөөбди. Тэдэмнай дунда hургуулиин нэгэдэхи класста оробо».

Үхибүүдэй ургуулhан үгэрсэ, помидор, hонгино, укроп ба бусадшье овощ, элдэб үнгын сэсэгүүд нюдэ баясуулна. Бишыхан хүдэлмэришэд хүнэгхэнүүдые бариhан, үдын эдеэндэ компот шанахын тула ранет жэмэс шаг шууяатайгаар суглуулба. Ажалаар хүмүүжүүлхэ гэhэн hургуулиин реформын гол заабаринь энэ саадта тон зүбөөр нэбтэрүүлэгдэнэ. Багашуулда ажаллаха, ажалайнгаа үрэ хараха, hураха арга олгогдоно.

Зургаатайшуулай хүмүүжүүлэгшэ Надежда Ивановна Фроловатай танилсанабди: «Би эдэ үхибүүдые хоёр наhатайханhаань даажа абаад, мүнөө дүрбэдэхи жэлээ тэдэнтэеэ хүдэлхэмни. Зургаатайшуулни эрдэмэй далайе шудалхаар бэлэн гэжэ хэлэхэ байнаб. Зураг зураха, тоолохо, дуу дуулаха, хатарха, шүлэг хэлэхэдээ бэрхэ үхибүүд. Нэгэдэхи классай шабинар боложо, 45-дахи дунда hургуулиhаа ерэдэг багашуулай багшада ном заалгахань. Үдэр бүри 3—4 хэшээл болохо. Саадтамнай хүүгэдэй эдеэлхэ, наадаха, унтаха арга боломжонууд бии. Өөрөө эхин hургуулиин багша мэргэжэлтэйб, үхибүүдтэ үзэг зааха, тэдэниие тоо тоолуулжа hургаха ёhотойб».

— hургуулида hураха дуратай гүт?

— Дуратай. Эжымни намда тетрадь, ручка абаа...

— Би гоё лентэнүүдтэй болооб...

— Нэмда тон тааруу формо бии...

— Би...

Зургаатайшуул: Рыжук Эдик, Мельман Аня, Егерь Лена, Зимин Максим... болон бусад бидэнэй табиhан асуудалнуудта тоб байса харюусаа hэн.

И. ТУМУРОВА.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. Хүмүүжүүлэгшэ Н. И. Фролова зургаатайшуултаяа. 2. Сережа Дашиев Дарима Бальжинимаева хоёр нэгэдэхи класста орохо болоhондоо ехэ баяртай.

Ж. ХАЛБАЗЫКОВАЙ фото.

Владимир [...]

ЭЙ ДАА, БАЗА[...]

(шог рассказ)

ДОНДОГОЙ Базар гээшэ гайтайхан лэ хүн юм даа. Юушье хэжэ шадаха. Бухгалтераар, бригадираар, модошо, шулууша дарханааршье, завхозооршье хүдэлөөд туршаа. Мүнөө нэгэ заводто слесариин мэргэжэл шудалжа байна. Мүнөөдөө «hурагша» гэhэн мэргэжэлтэй. Энэ ажалдаа яhала дадажа байhан аад, баhа hаянай ондоо ажалда онсо бэлигтэй байhанаа ойлгожорхинхой, үдэрэй hанаан, hүниин зүүдэн болошонхой ябана.

Газетэдэ тэрэнэй түрүүшын багахан шүлэг толилогдоод, танил тала нүхэдэйнгөө амаршалгаhаа, гарнуудайнь адхалгаhаа зосоонь халуу бутараад, бодожо, шэбшэжэ үзэхэдөө, шүлэг, элдэбын уран зохёолнуудые бэшэжэрхихэ бэлигтэй, бэрхэ хүн байба гээшэб гэжэ ойлгожорхёод, интэрээ зобожо ябана ха юм. Заводой тооhо, шорой соо, шэхэ дүлиирмэ шууяа нэерээн соо үдэрөө дүүрэн хүдэлдэгтэнь орходоо бэлэн, зохидхон ажал байна ха юм. Иигэжэ бодоходоо, Базар Дондоков ажалдаа хаа-яа харагдаа болоод, үдэр бүри ямаршьеб нэгэн шухала хэрэгээр табилга эридэг болошобо.

Базарнай бүхы hанал бодолоо уран зохёол бэшэлгэдэ хандуулдаг болошоо. Суг хүдэлдэг нүхэдынь, мастерыньшье ерээд, «иигэжэ байхадаа яана гээшэбибди» гэжэшье ядаа.

Арай шамай гэжэ бүтээhэн «Үүлэн дээгүүр» гэжэ шүлэг бэшээд, hайн лэ юумэн болоо хаш гэжэ досоогоо сэб гэнхэй энеэбхилэн ябажа редакцида абаашахадань, столой саана hуудаг мүнөөхи залуу хүниинь анхаралтайгаар хэдэн дахин уншаад, урдаhаань хараад, удаан дуугай hууhанай hүүлдэ: «Та прозоор бэшээд туршагтыл даа, үгэтнай яhала баян юм байна. Хүдэлмэришэн ангиин дундаhаа hайн герой гээшые олоод лэ очерк бэшээд туршагты, дары гаргажархихабди. Хүдэлмэришэн анги тухай hайн очерк, зураглал газетэдэмнай ходо гаргагдана ха юм даа, та манай газетые уншадаг хадаа мэдэжэ байна ёhотой» — гэхэдэнь, Базар «Буряад үнэн» газетые үргэлжэ уншадаггүйгөө халаглажа hууба.

— Гол анхаралаа ямар юумэндэ хандуулхабта гэбэл, — гээд таhагые даагша ехэл ханамжатайгаар ойлгуулхые оролдоно.—hүүлэй үедэ партиин баталан абаhан шиидхэбэринүүдые уншаhан бээт даа.—гэhэн сэхэ асуудалай табигдахада, Базарнай толгойгоо дохихоhоо бэшэ юушье хэлэжэ шадабагүй.

Зунай халуун наранай элшын нэгэ бага намдаhанай hүүлээр Базарнай бүлеэхэн уhатай тааз соо хүлөө хээд, балкон дээрэхи заахан столойнгоо саана hууха дуратай юм. Иигэжэ hууходаа, нүхэрнай элдэб гоё бодолнуудта эзэлэгдэжэ, «hүниин харанхыда», «Сэсэг набшын үе hайхан» гэхэ мэтын шүлэгүүдые бэшэжэ захалдаг.

Харин мүнөө Базарай толгойдо юуншье hанагдажа үгэнэгүй. Тамхияа хойно хойноhоонь бааюулна. Хүлөө хүдэлгэхэдэнь, таазтай уhаниинь лэ шол-шол гээд hаланагүй. Газаа үйлсэдэ харанхы болошоо. Базарай урдахи дүрбэн дабхар гэрэй сонхонуудай зариманиинь унтаранхай, нүгөөдүүлынь галтай аад, эрээ маряан шатарай хюлгэ шэнгеэр харагдана.

Шанха урдахи сонходо гэрэл носоогдожо, тэрэ сонхынь хахад газаа тээшээ нээгдээд. Сережын буржагар хара толгой харагдашаба. Базарай сагаа харахадань, арбан нэгэнhээ үлэжэ байба. Мүнөө болотор унтахагүй. Хоёр сагта hүниин халаанда ажалдаа ошохо хүн аад, юугээ хэхэнь гээшэб? Байза энэшни слесареэр табадахи жэлээ хүдэлжэ байна гээшэ ха. «Хүдэлмэришэн» гэhэн томо гаршаг бэшэжэрхиhэн сэбэр хуудаhаяа мартажархёод hуутарнь, Сергейнь далбагар ехэ саарhа стол дээрээ дэбдеэд, ута шугам баринхай тонгогошоно. Энэшни барhан, бэрхэл хүбүүн юм даа, үсэд нэтэрүү зантай. Эрхим ухаалан зохёогшо гэжэ суурхадаг. Нэгэ шэнэ юумэ hанаад лэ нойроо hамшааба гээшэ ха. Аяар зургаадахи классhаа эхилжэ, үдэшын hургуулида яба ябаhаар арбадахиие дүүргээд, мүнөө технологическа институдай дүрбэдэхи курсада заочник. Энэшни экзамендаа бэлдэнэ гээшэ гү, али баhал нэгэ юумэ ухаалдина гээшэ гү? Нэгэ шэнэ юумэ зохёогооб гэжэ зобожо байгаа юм хаш даа, иигэжэ бэеэ зобоохолонь hайн лэ байдаг юм гээбы даа. Бүхэли наhан соогоо hуража, hуража, шорой тооhон хоёрто зууралдашоод, нэгэ пэтэн хара юумэн цех соогуур ябажа ябаха гэжэ даа, хөөрхы. — гэжэ Базар өөрөө өөртөө дуугараад, тааз соохи уhаяа шолшогонуулна.

Байза, тэрэшье тэрэ. Сережа байгаал юм бээз. Хүдэлмэришэн анги, хүдэлмэришэн анги. Очерк гэнэ hэн гү даа.., ай даа, очерк.— гэжэ залуу зохёолшон аман соогоо дуугараад, урдаа дэлгээд hууhан «Хүдэлмэришэн» гэhэн гаршагайнгаа доогуур «Очерк» гэжэ бэшэжэрхибэ. Хэн, юун тухай бэшэлтэй юм теэд? Ёhотой hайхан инаг дуран тухайл бэшээ hаа, гоёл байгаа. Инаг дуран тухай бэшэhэн шүлэгыем газетэдэ толилно hэн бэлэй,— гэжэ тэрэнэй бодоhоор hуутар харанхы байhан сонхо ялагад гээд, оршон тойрон hаруул болошоходол гэбэ.

Оhоо, харыш, энэ Галдан лэ... Валитай... О-о-о, шамай шолмые. Ерэхэб, хонохоб гээд тугаар гараhан аад, уже... Тракторист хүн аад, энэ лаборанттай... институт соогоол танилсаа хаш. Иигэ иигэhээр ябатараа, энэ золигшни институт дүүргэхэнь лэ, мүнөө дүрбэдэхи курсдаб гэнэ hэн гү даа. Тракторист-заочник, тиигээд агроном. Харалши сайлахань ха. Тиигээд юугээ хэгшэ ааб даа... Эдэшни намай харанагүй.. Эдэнэй таалалдаха, тэбэрилдэхые харaха байна гэжэ бодожо hуутарнь, стол дээрэхи аяга, табагууд хурягдажа, обоо онги томо зузаан номууд табигдашаба. Галдан Валя хоёр столой хоёр захада hуу-[...]

ШЭНЭ КИНО

«ХАЛХЫН-ГОЛ, 1939»

1939 оной август hарада Халхын-Гол дээрэ болоhон үйлэ хэрэгүүдтэ зорюулагдаhан киноэпопей хамтааран табиха тухай хэлсээндэ «Мосфильм» ба «Монголкино» киностудинууд гар табинхай. Япон милитаристнуудые бута сохижо, совет ба монгол сэрэгшэдэй түйлаhан илалтын 50 жэлэй ойе угтуулан, тус фильм экрануудта харуулагдажа эхилхэ байна.

«Халхын-гол, 1939» гэжэ нэрэтэй фильмые бүтээлгэдэ сценарист Анатолий Усов, режиссер Владимир Чеботарев хоёр хабаадана. Совет киногой эдэ уран бэлигтэнэй дайшалхы хани нүхэсэлэй темэдэ хандаhаниинь дэмы бэшэ юм. Тэдэ хоёрой намтарта дайнай жэлнүүд нүлөө үзүүлhэн, Эхэ оронойнгоо ба хани барисаата оронуудай түлөө ами наhаяа үгэhэн хүнүүдэй дурасхаалые тэдэнэр наринаар сахидаг. Владимир Чеботарев иигэжэ хөөрэнэ:

— Халхын-Гол дээрэхи үйлэ хэрэгүүд ажаябадалай замда hаял орожо ябаhан залуу хүнүүдэй — минии сасуутанай үзэл бодолые бүрилдүүлгэдэ шухала үүргэ дүүргэhэн юм. Япон эзэрхэг сэрэгэйхидэй аха дүү Монгол орондо харша эзэрхэг түримхэй ябуулгануудаа эхилхэдэнь, союзнигай уялга үнэн сэхээр дүүргэн, правительствануудай хоорондын хэлсээнэй ёhоор манай орон туhаламжа үзүүлжэ эхилhэн шуу. Тэрэ үедэ би артиллерийскэ училищиин курсант байгааб. Халхын-Гол дээрэхи сэрэгэй ябуулганууд тухай тэсэжэ ядан хүлеэгшэ бэлэйбди. Баатарнуудай нэрэнүүдые мэдэдэг байгаабди. Тэрэ байлдаануудта суурхаhан летчигүүдтэй, танкистнуудтай— Совет Армиин сэрэгшэдтэй манай курсантнуудай уулзалгануудые hанаандаа оруулагшаб. Эдэ хүнүүд манда баатаршалгын үльгэр жэшээ болодог hэн. Тээд нэгэ хэдэхэн сагай үнгэрхэдэ, фашис эзэрхэг түримхэйшүүлhээ Эхэ ороноо хамгаалхаяа бодохобди гэжэ хэнэй hанаанда орохоб даа...

Режиссер Владимир Чеботаревой үеын хүнүүд 1941 ондо гол сохилто гэр дээрээ даажа абаhан байна. Тэрэ Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу ехэ дайниие эхинhээнь эсэстэнь хүрэтэр дабажа гараhан, тагнуулшан байhан, олон шагналнуудта хүртэнхэй. Албанhаа табигдахадаа, Бүхэсоюзна гүрэнэй кинематографиин институдай режиссерско факультедтэ оробо. Сергей Юткевич тэрэнэй багшань байгаа. Дайнай үеын залуушуул тухай хөөрэhэн фильмүүдээ гол хүдэлмэримни гэжэ Владимир Чеботарев тоолодог. «Дикий мед», «Как Вас теперь называть?», Юрий Бондаревой романаар буулгагдаhан «Батальоны просят огня» гэhэн тэрэнэй фильмүүдынь мартагдадаггүй. Манай үдэрнүүдтэ хилэ шадарай застава дээрэ алба хэдэг офицернүүд-вертолетчигууд — уялгаяа гүнзэгыгөөр мэдэрдэг, шанга ебари зантай хүнүүд Владимир Чеботаревой «Тревожный вылет» гэhэн hүүлшын фильмын геройнууд болонхой.

Эхэ орондоо дуратайгаар залуушуулые хүмүүжүүлхэ гээшэ сценарист Анатолий Усовой зохёохы ажал ябуулгын гол темэ юм.

— Монголой хилэ дээрэ байлдаануудай болоhон 1939 ондо түрэhэн хүм,— гэжэ тэрэ хэлэнэ. — Түүхын мэргэжэлтэнби, дайнай урда тээхи, тэрэ тоодо Халхын-Гол дээрэхи үйлэ хэрэгүүдые үни удаан саг соо шэнжэлhэн байнаб. Киноэпопейн сценари бэшэхэдээ, гансал мэргэжэлэйнгээ эрдэм мэдэсые бэшэ, харин өөрынгөө hанажа ябаhан юумые хэрэглэнэб. Бага байхадаа, Совет Гаваньда ажаhуудаг байгааб. Эсэгэмни сэрэгэй хүн hэн. Тэрэ үедэ Халхын-Гол дээрэхи үйлэ хэрэгүүд үсөөшье мартагдаагүй байгаа. Тэдэ байлдаануудта хабаадаhан ехэшүүлэй хөөрөөнүүдые бидэ, хүбүүд, амяа даран шагнагша бэлэйбди.

Горьковско университедэй түүхын факультедэй hүүлээр Анатолий Усов СССР-эй Госкиногой дэргэдэхи Дээдэ сценарна курса дүүргэнхэй.

— Би түүхые үнэн сэхээр харуулхые оролдогшоб. — гэжэ сценарист хэлэнэ. —Совет болон монгол сэрэгшэдэй япон булимтарагшадта хатуу шанга сохилто үгэхэдэнь, тэдэнэр бодолгото болоhон байгаа ха. Дэлхэйн хоёрдохи дайнда Япон СССР-тэ добтолон орохоёо зүрхэлөөгүй гээшэ hэн. Хёмороо зүришэлдөө үүдхэhэн япон милитаристнуудтай болоhон тулалдаануудта олон солдадууд ами наhаяа алдаhан байгаа. 1939 оной Халхын-Голдо хандахадаа, дайн гээшэ хэды ехэ үйдхар гашуудал асарнаб, гээлтэ хоролто хэнэб гэжэ хүнүүдтэ hануулхые хүсэнэб.

Монголой мэдээжэ уран зохёолшо ба режиссер Г. Жигжидсүрэнтэй хамта зарим хүнүүдэй — ородуудай, монголнуудай, японтоной хуби заяан тухай харуулха hанаатайбди. Үнэн байhан хэдэн геройнууд манай фильмдэ байха. Эдэмнай гэбэл, сэрэгэй ехэ начальник болоод, Халхын-Гол дээрэхи байлдаанuудта түрүүшынхеэ хабаадаhан Г. Жуков, И. Сталин, Х. Чойбалсан, комбриг Яковлев, МНР-эй Баатар Дандар, мэдээжэ совет уран зохёолшо К. Симонов гэгшэд болоно.

Монгол уран бэлигтэнтэй хамта бүтээжэ байhан шэнэ киноэпопей ядерна дайнай аюул руу дэлхэйн оронуудые татажа оруулхые оролдодог эзэрхэг түримхэйшүүлдэ шанга hануулга болохо бээз гэжэ найданабди.

Марина ИСТЮШИНА, (АПН).

Спорт

Шатар

ОРЁО ШАНГА ТЭМСЭЛДЭ

Гарри Каспаров Анатолий Карпов хоёрой хоорондо шатараар дэлхэйн түрүү hуури эзэлхын түлөө харюугаа абалгын мүрысөөнэй арбан нэгэдэхи партиие уласхоорондын гроссмейстер Юрий Авербах шэнжэлхэдээ, иигэжэ тайлбарилба:

— Шатарта дуратайшуул сэдьхэлээ ханаба ёhотой. Дэлхэйн түрүү hуури эзэлхын түлөө мүрысөөнэй олохон наада хараhан хүм. Гэбэшье тактическа иимэ орёо хурса, гүнзэгы удхатай партиие хараагүйб. Хэрбээ урда тээхи уулзалгануудта гол түлэб Каспаровай тон хүлеэгдээгүйгөөр наадажа, сугларагшадай hонирхол татадаг hаань, арбан нэгэдэхи партида тэдэнэр рольнуудаа hэлгэhэн байна. Карпов шатарай хюлгэ дээрэ «hалхи шуурга үрхирүүлээ» гэхэдэ алдуу болохогүй.

Эхинhээ эсэс хүрэтэрээ шанга тэмсэлдэ үнгэрhэн энэ парти дүшэн нэгэдэхи ябадалдаа тэнсэлгээр дүүрэбэ.

(ТАСС).

ЭРШЭЕЭ hУЛАРУУЛАНАГҮЙ

Клубай командануудай дунда футболоор республикын түрүү hуури эзэлхын түлөө мүрысөөнэй хоёрдохи дүхэригэй нааданууд эхилбэ.

Нэгэдэхи дүхэригтэ hайнаар наадажа, харагшадай магтаал hайшаалда хүртэhэн Улаан-Үдын локомотив-вагон заhабарилгын заводой спортклубай футболистнууд хоёрдохи дүхэригтэ эршэеэ hуларуулангүй, гурбан нааданда илалта түйлажа, дүн хамта 30 очкотойгоор түрүү hуури эзэлжэ ябана. Тус команда «Звездае» — 3 : 1, «Буревестнигые» — 2 : 1, «Стекольщигые» 2 : 0 тоотойгоор шүүгээ. Эдэ нааданууудта заводой футболистнууд добтолгодо илангаяа hайнаар наададаг байhанаа харуулба.

Авиационно заводой «Забайкалец» команда хоёрдохи дүхэригые тиимэшье урагшатай hайнаар эхилээ гэхын аргагүй. Ушарынь юуб гэхэлэ, тус команда Гусиноозерскын «Шахтерто» — 0 : 1, Закаменскын «Металлургда» 1 : 2 тоотойгоор шүүгдээд, удаань Сэлэнгын ЦКК-гай футболистнуудые — 5 : 2, «Колосые» 2:0 тоотойгоор шүүбэ.

Прибор бүтээлгын нэгэдэлэй «Торпедо» команда түрүүшын турта «Шахтертой» уулзахадаа, 1 : 1 тоотойгоор тэнсэбэ. Саашадаа ЦКК-гай спортсменүүдые — 1 : 0, «Буревестнигые» 2 : 0 тоотойгоор шүүжэ, мүрысөөнэй таблицада байдалаа зарим тэды hайжаруулаа.

Энэ жэлдэ Гусиноозерскын «Шахтерой» футболистнууд хамгаалалтада гол анхаралаа хандуулжа, яhала hайнаар наадана гэжэ тэмдэглэлтэй. Хоёрдохи дүхэригэй эхиндэ гурбан уулзалгаhаа 5 очко абаба. Тэдэнэр «Забайкалецые» — 1:0, «Пищевигые» — 3:0 тоотойгоор шүүгээд, «Торпедотэй» тэнсээ гэжэ дээрэ хэлэгдээ hэн.

Студентнэрэй «Буревестник» команда урагшагүйдэбэ. Тэдэнэр гурбан уулзалгаhаа нэгэшье очко абажа шадаагүй.

Шэлэй заводой футболистнууд дүрбэн наада үнгэргэхэдөө, 6 очко абаба. Тэдэнэр ЛВРЗ-гэй командада шүүгдэhэнэйнгээ hүүлээр «Пищевигые» — 2 : 0, «Звездае»— 4 : 3, БАМ-ай футболистнуудые 4 : 2 тоотойгоор илаа.

Закаменскын «Металлург» «Забайкалец» болон Онохойн «Восходые» тус тустань 2:1 тоотойгоор шүүгээ, «Колостой» 1 : 1 тоотойгоор тэнсээ.

Б.-М. ЖИГЖИТОВ.

ШАНГА ААДАР, [...]

Байгша оной августын гурбадахи арбан хоногой эхин багаар баруун-хойто зүгhөө хүйтэн улаэилтай агаар хүрэжэ ерээ. Газаамнай гэнтэ hэрюун болоhон аад, шангаар аадарлаа, удаань хура бороон элбэгжээ. Хоёрхон хоногой туршада Хэжэнгэдэ—52, Нарhатада, Бэшүүртэ, Хоридо, Удинск тосхондо, Мухар-Шэбэртэ 37—47 миллиметр хура бороон оробо. Мүн Кабанскын районда, Улаан-Үдэ шадар 23—29, бусад hуурин нютагуудта нэгэ миллиметрhээ 14 миллиметр шахуу хура бороон ороhон байна.

Августын hүүлшын долоон хоногой туршада республика доторнай үүлэтэй, зарим нютагуудта 1—3 миллиметр хүрэтэр хура бороотой байхаар [...]

«СПОРТЛОТОНУУДАЙ» ТИРАЖ

«45-hаа 6-ень таахан» ба «36-hаа 5-ень таахан» «Спортлотонуудай» 1986 оной августын 24-дэ үнгэргэгдэhэн 34-дэхи тираж.

«45-hаа 6-ень таахан: 1—баскетбол, 21—темералга, 25—шаргын спорт, 28—мэргэн буудалга, 29—стендээр буудалга, 35—шайбатай хоккей.

«36-hаа 5-ень таахан: 5 — бухэ барилдаан, 8 — велоспорт-трек, 18—хүнгэн атлетикэ, 19—санаар урилдаан, 28—мэргэн буудалга.

(ТАСС).

ХРОНИКО

Бэень муудажа, пенсидэ гарахантайнь дашарамдуулан, Буряадай АССР-эй Верховно Совет эй Президиум нүхэр Клочихин Георгий Михайловичые республикын Министрнүүдэй Совет эй хэрэгүүдые эрхилэгшын тушаалhаа сулоолбо.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаhанда. «Шэнэдхэн хубилалгын замаар» — түрүү бэшэг. «Телеграмма буухэнэй саана хүн...»—Ан. Климовой статья «Хурааhан эрдэмшэдүүлхэ!» — сурагуули. Буряадай АССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Указ.

Хоёрдохи хуудаhанда. Манай оюун ухаанай хүсэ шадал. «Патриодуудые хүмүүжүүлхэ» — О. Усынинай статья. Буряадай АССР-эй Госстройдо — сурагуули. Республикын арадай хиналтын комитедтэ.

Гурбадахи хуудаhанда. Интернационализм манай ажабайдалда. «Хани барисаанай модон» — Я. Пономаренкын статья. Хилын саанаhаа. ТАСС-ай корреспондентнүүдэй эльгээhэн мэдээсэлнүүдэй суглуулбари.

Дүрбэдэхи хуудаhанда. Нютагай hонин — сургуули. «Хэниинь жэргэлэй баhагаб...» — Л. Зандановагай статья. Спортын hонин. Манай дэлгэрэнгэй тайлаг.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00—Время. 9.40—«Авиашоугый кругэ». 10.45—«Осенний марафон» — уран hайханай фильм. 12.15—Баримтата фильмүүд. 12.50 — Шэнэ hонин (12.55 хүрэтэр). 15.30—Шэнэ hонин. 15.50—Баримтата фильм. 16.35—Хүүгэдэй хореографическа ансамблиин концерт. 17.20—«Мэдэхэ, шадаха бии...» 17.50 — Тбилиси хотын Ленинско районой хүдэлмэришэдэй концерт. 18.35 — «Совет России» — киножурнал. 18.45 — «Байгал» — мэдээсэл. 19.05 «Миннефтегазстройн» партийн хүдэлмэриин хүгжэлтэ. Министр В. Г. Чирсков хамгаалалда хабаадаха. 19.40 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэйдэ». 19.55—hуралсалай жэлые угтуулан. СССР-эй технический мэргэжэлэй hуралсалай талаар СССР-эй Госкомитедэй түрүүлэгшэ А. П. Думачев үгэ хэлэхэ. 20.10—«Эб найрамдал ба залуушуул». 20.40 — «Повстанческая история» — 8 серитэй уран hайханай фильм. 1-дэхи сери. 22.00—Время. 22.35 — Шатараар дэлхэйн чемпионат. 22.45 — «Дэлхэйн hониной дэлгэрэн». 23.45 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэйдэ». 23.55 —Хүнгэн атлетикээр Европын чемпионат.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00—Углоонэй гимнастика. 9.20—Баримтата фильм. 9.40—Мультфильм. 9.50—«Досоогоо угыт, горнистнууд!». 10.20—«Хоорой хүгжэмдэ дуратайшуулда». 10.50—«Харгын аюулгүй байдалые сахиха». 11.20—Шатарай hургуули. 11.50 —А. Сент-Экзюпери. «Маленький принц». 2-дохи хубинь. 12.30—«Звуки города»—7 серитэй уран hайханай фильм. 5-дахи, 6-дахи сери (Ирландия). 13.55—Испан хэлэн. 14.25 — «Аллегро с огнем»—уран hайханай фильм. 15.50—Баримтата фильм. 16.10—Шэнэ hонин. 16.15 — «За тех, кто в море» — уран hайханай фильм. 17.40—Гнесинэнэй нэрэмжэтэ хүгжэмэй училищиин арадай инструментнүүдэй оркестрэй концерт. 18.00—«Уран зохёолшод тухай». Владимир Фаворский, Улаан-Удэ. 18.30 — Хүгжэмтэ зэбсэлгэ. Москва. 18.35—Хүнгэн атлетикээр Европын чемпионат.

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС 670000

УЛАН-УДЭ, ул. КАЛАНДАРИШВИЛИ, 23, редактор — 2-50-96, приемная — 2-54-54, зам. редактора — 2-68-08, зам. редактора — 2-62-62, отв. секретарь — 2-50-52, секретариат — 2-66-76, отделы: партийной жизни — 2-34-05, пропаганды — 2-56-23 промышленности и строительства — 2-61-35, сельского хозяйства — 2-64-66, 2-63-86, советского строительства и быта — 2-69-58 культуры и школ — 2-60-21, 2-67-65 информации — 2-60-81, переводов — 2-54-93, писем и социологии — 2-67-81, корректорская — 2-33-61, бухгалтерия — 2-35-95, Собственные корреспонденты: п. Баргузин — 91-1-41, г. Закаменск — 31-33, п. Кырен — 91-7-13, г. Северобайкальск — 35-73, п. Хоринск — 55-6-99.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств, полиграфии и книжной торговли г. Улан-Удэ ул. Ленина. Н-03614. Заказ № 8. Индекс